

RETTENS DOM (Anden Afdeling)

17. maj 2011 *

I sag T-343/08,

Arkema France, Colombes (Frankrig), først ved advokaterne A. Winckler, S. Sorinas og H. Kanellopoulos, derefter ved advokaterne S. Sorinas, E. Jégou og M. Sabeva,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen ved X. Lewis, É. Gippini Fournier og R. Sauer, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående principalt en påstand om annullation af Kommissionens beslutning K(2008) 2626 endelig af 11. juni 2008 om en procedure i henhold til artikel 81 [EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/F/38.695 — Natriumchlorat), for så vidt som denne beslutning angår Arkema France, og subsidiært en påstand om annullation eller nedsettelse af de bøder, som er pålagt sidstnævnte i nævnte beslutning

har

* Processprog: fransk.

RET TEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, I. Pelikánová, og dommerne K. Jürimäe (refererende dommer) og S. Soldevila Frago,so,

justitssekretær: fuldmægtig C. Kristensen,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 2. juni 2010,

afsagt følgende

Dom

Sagens baggrund

- ¹ Ved beslutning K(2008) 2626 endelig af 11. juni 2008 om en procedure i henhold til artikel 81 [EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/F/38.695 — Natriumchlorat) (herefter »den anfægtede beslutning«) pålagde Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber blandt andre virksomheder sagsøgeren, Arkema France (tidligere Atochem SA, derefter Elf Atochem SA, derefter Atofina SA og Arkema SA), og dets moderselskab indtil 2006, Elf Aquitaine SA, sanktioner på grund af deres deltagelse i en række aftaler og former for samordnet praksis vedrørende markedet for natriumchlorat i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) i perioden fra den 11. maj 1995 til den 9. februar 2000 hvad angår sagsøgeren og Elf Aquitaine (12.-15. betragtning til og artikel 1 i den anfægtede beslutning).

- 2 Natriumchlorat er et kraftigt oxideringsmiddel, som fremstilles ved elektrolyse af en vandig natriumkloridopløsning i en celle uden membran. Natriumchlorat kan fremstilles i krystalliseret form eller i en opløsning. Det anvendes overvejende i forbindelse med fremstilling af chlordioxid, som derefter anvendes i papirmasse- og papirindustrien til blegning af kemisk masse. Andre anvendelsesområder er rensning af drikkevand, blegning af tekstiler, ukrudtsbekæmpelsesmidler og uranraffinerer, men i langt mindre omfang (anden betragtning til den anfægtede beslutning).
- 3 De vigtigste konkurrenter på markedet for natriumchlorat i EØS var i 1999 følgende virksomheder: EKA Chemicals AB (herefter »EKA«), hvori koncernen Akzo Nobel ejede hele kapitalen, og som kontrollerede 49 % af nævnte marked, Finnish Chemicals Oy, hvori Erikem Luxembourg SA (herefter »ELSA«) indirekte ejede hele kapitalen, og som kontrollerede 30 % af nævnte marked, sagsøgeren, hvori Elf Aquitaine ejede 97,55 % af kapitalen fra 1992 til 2000, og som kontrollerede 9 % af dette marked, og Aragonesas Industrias y Energia SAU (herefter »Aragonesas«), hvori Uralita SA fra 1992 til 2000 direkte eller indirekte ejede hele eller størstedelen af kapitalen, og som ligesom Solvay SA/NV kontrollerede 5 % af dette marked, mens andre producenter tilsammen kontrollerede 2 % af nævnte marked (13., 14., 25.-30., 42. og 46. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 4 EKA anmodede den 28. marts 2003 Kommissionen om bødefritagelse i henhold til Kommissionens meddelelse af 19. februar 2002 om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EFT C 45, s. 3, herefter »samarbejdsmeddelelsen fra 2002«) vedrørende tilstedeværelsen af et kartel på natriumchlorat-markedet (herefter »kartellet«). EKA underbyggede nævnte anmodning med dokumentbeviser og en mundtlig erklæring (54. og 55. betragtning til den anfægtede beslutning).

- 5 Den 30. september 2003 vedtog Kommissionen en beslutning om indrømmelse af en betinget bødefritagelse til EKA i overensstemmelse med punkt 15 i samarbejdsmeddelelsen fra 2002 (55. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 6 Den 10. september 2004 sendte Kommissionen anmodninger om oplysninger til Finnish Chemicals, sagsøgeren og Aragonesas i henhold til artikel 18, stk. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [...] artikel 81 [EF] og 82 [EF] (EFT 2003 L 1, s. 1) (56. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 7 Den 18. oktober 2004 indgav sagsøgeren i sin besvarelse af anmodningen om oplysninger fra Kommissionen nævnt ovenfor i præmis 6 en anmodning i henhold til samarbejdsmeddelelsen fra 2002 (57. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 8 Den 29. oktober 2004 indgav Finnish Chemicals til Kommissionen en anmodning i henhold til samarbejdsmeddelelsen fra 2002 og gav mundtligt Kommissionen oplysninger vedrørende kartellet. Ved skrivelse af 2. november 2004 bekræftede Finnish Chemicals nævnte anmodning og fremlagde samtidigt dokumentbeviser vedrørende virksomhedens deltagelse i den omhandlede overtrædelse (58. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 9 Mellem den 4. november 2004 og den 11. april 2008 fremsendte Kommissionen anmodninger om oplysninger i overensstemmelse med artikel 18, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 bl.a. til sagsøgeren, Elf Aquitaine, Aragonesas, EKA og Finnish Chemicals. Den afholdt også et møde med de to sidstnævnte (59.-65. betragtning til den anfægtede beslutning).

- 10 Ved skrivelse af 11. juli 2007 oplyste Kommissionen sagsøgeren om, at den ville afvise sagsøgerens anmodning i medfør af samarbejdsmeddelelsen fra 2002 (563. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 11 I et brev af samme dato oplyste Kommissionen ligeledes Finnish Chemicals Oy om, at Kommissionen havde til hensigt i overensstemmelse med samarbejdsmeddelelsen fra 2002 at indrømme virksomheden en bødenedsættelse på 30-50 % (583. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 12 Den 27. juli 2007 vedtog Kommissionen en klagepunktsmeddelelse, hvis adressater foruden sagsøgeren var EKA, Akzo Nobel NV, Finnish Chemicals, ELSA, Elf Aquitaine, Aragonesas og Uralita. De besvarede den inden for den fastsatte frist (66. og 67. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 13 Den 20. november 2007 udøvede sagsøgeren og Elf Aquitaine deres ret til en mundtlig høring under en høring for høringskonsulenten (68. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 14 Den 11. juni vedtog Kommissionen den anfægtede beslutning, som blev meddelt sagsøgeren den næstfølgende dag.
- 15 Kommissionen har i den anfægtede beslutning i det væsentlige anført, at sagsøgeren, EKA, Finnish Chemicals og Aragonesas har fulgt en strategi for stabilisering af markedet for natriumchlorat med det endelige mål at fordele salgsmængderne for dette produkt imellem sig samt at koordinere prispolitikken over for kunderne og derved maksimere fortjenesten. Kartellets funktionsmåde var baseret på jævnlige kontakter mellem konkurrenterne i form af bilaterale eller multilaterale møder og telefonsamtaler uden dog at følge en på forhånd fastlagt plan. Ifølge Kommissionen fandt disse

former for samordnet praksis sted fra den 21. september 1994 hvad angår EKA og Finnish Chemicals, fra den 17. maj 1995 hvad angår sagsøgeren, fra den 16. december 1996 hvad angår Aragonesas og fra den 13. februar 1997 hvad angår ELSA. De nævnte former for praksis varede ved indtil den 9. februar 2000 i det mindste hvad angår sagsøgeren, EKA, Finnish Chemicals og Aragonesas (69.-71. betragtning til den anfægtede beslutning).

- 16 Hvad navnlig angår sagsøgerens ulovlige adfærd har Kommissionen anført, at de faktiske omstændigheder, der er redegjort for i den anfægtede beslutning, viser, at sagsøgeren direkte deltog i de omhandlede former for konkurrencebegrænsende praksis. Kommissionen har endvidere anført, at Elf Aquitaine i løbet af hele overtrædelsens varighed ejede mere end 97 % af kapitalen i sagsøgeren. Kommissionen fandt derfor, at det rimeligvis kan antages, at sagsøgeren skulle indrette sig efter politikken fastlagt af virksomhedens moderselskab, og at det således ikke kunne handle selvstændigt. Kommissionen konkluderede derfor, at der kunne opstilles en formodning om, at Elf Aquitaine har udøvet bestemmende indflydelse på sagsøgeren, hvilket understøttes af yderligere indicier, som den opregner (384. og 386. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 17 Hvad angår beregningen af den bøde, som bl.a. sagsøgeren og Elf Aquitaine er blevet pålagt, støttede Kommissionen sig til retningslinjerne for beregning af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003 (EUT 2006 C 210, s. 2, herefter »retningslinjerne«) (498. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 18 Kommissionen har for det første angivet, at for at fastsætte grundbeløbet for den bøde, der skal pålægges sagsøgeren, skal der tages hensyn til et beløb svarende til 19 % af værdien af salget af produkterne, der påvirkes af kartellet. I det omfang sagsøgeren for det første har deltaget i overtrædelsen i fire år og otte måneder, finder Kommissionen, at dette beløb skal multipliceres med fem for at tage hensyn til overtrædelsens varighed. Med henblik på at afholde de omhandlede virksomheder, og herunder navnlig sagsøgeren, fra at deltage i horisontale prisaftaler finder Kommissionen det

for det andet nødvendigt at pålægge et yderligere bødebeløb svarende til 19 % af værdien af de nævnte salg. Den har på baggrund heraf konkluderet, at sagsøgeren og Elf Aquitaine in solidum skal pålægges en bøde på 22 700 000 EUR (510., 521.-523. betragtning til den anfægtede beslutning).

- 19 Hvad endvidere angår tilpasningerne af bødens grundbeløb har Kommissionen som en skærpende omstændighed henvist til, at den allerede på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning har pålagt sagsøgeren en sanktion i tre beslutninger, hvori sidstnævnte er blevet holdt ansvarlig for aktiviteter i form af samordnet praksis. Ifølge Kommissionen er disse beslutninger beslutning 85/74/EØF af 23. november 1984 vedrørende en procedure i henhold til artikel [81 EF] (IV/30.907 — peroxygen-produkter) (EFT 1985 L 35, s. 1, herefter »peroxygen-beslutningen«), beslutning 86/398/EØF af 23. april 1986 vedrørende en procedure i henhold til artikel [81 EF] (IV/31.149 — Polypropylen) (EFT L 230, s. 1, herefter »polypropylen-beslutningen«) og beslutning 94/599/EF af 27. juli 1994 om en procedure i henhold til [81 EF] (IV/31.865 — PVC) (EFT L 239, s. 14, herefter »PVC-beslutningen«). Kommissionen finder i det væsentlige, at det forhold, at sagsøgeren tidligere har begået lignende overtrædelser, begrundet, at grundbeløbet for den bøde, som sagsøgeren pålægges, forhøjes med 90 %. Kommissionen har desuden ikke henvist til nogen formildende omstændigheder til fordel for sagsøgeren eller Elf Aquitaine, som kan begrunde en nedsættelse af bøden. Kommissionen er navnlig af den opfattelse, at henset til alle de omhandlede faktiske omstændigheder kan »ingen ekstraordinær omstændighed« begrunde, at sagsøgeren indrømmes en bødenedsættelse uden for anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen fra 2002 (525., 526., 538. og 544. betragtning til den anfægtede beslutning).

- 20 Dernæst anfører Kommissionen i det væsentlige, at for at sikre sig, at bøderne har en tilstrækkelig afskrækkende virkning, og henset til, at Elf Aquitaine har en særlig stor omsætning ud over salget af de varer, som overtrædelserne vedrører, og endelig, at denne i absolutte tal langt overstiger omsætningen for de andre omhandlede

virksomheder, bør Elf Aquitaine pålægges en forhøjelse af bødens grundbeløb med 70 % (545., 548. og 559. betragtning til den anfægtede beslutning).

- 21 Kommissionen konstaterer endvidere, at bøderne, som pålægges sagsøgeren og navnlig Elf Aquitaine, udgør under 10 % af deres respektive samlede omsætning i 2007, og at de bøder, som de kan pålægges inden anvendelsen af samarbejdsmeddelelsen fra 2002 for sagsøgerens vedkommende udgør 43 130 000 EUR og for Elf Aquitaines vedkommende udgør 38 590 000 EUR (551. og 552. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 22 Endelig finder Kommissionen, at sagsøgeren ikke bør få nedsat bøden i henhold til samarbejdsmeddelelsen fra 2002, eftersom de oplysninger, som sagsøgeren har givet Kommissionen, ikke havde en betydelig merværdi som omhandlet i nævnte meddelelses punkt 21. Kommissionen finder derimod, at Finnish Chemicals har givet Kommissionen beviser af betydelig merværdi som omhandlet i samme meddelelses punkt 21. Den har derfor indrømmet denne virksomhed en nedsættelse af den bøde, som virksomheden ellers ville være blevet pålagt, med 50 % (580., 588. og 591. betragtning til den anfægtede beslutning).
- 23 Artikel 1 og 2 i konklusionen til den anfægtede beslutning har følgende ordlyd:

»Artikel 1

Følgende virksomheder har overtrådt artikel 81 EF og EØS-aftalens artikel 53 ved i de anførte tidsrum at have deltaget i et sæt aftaler og samordnet adfærd med henblik på at fordele salgsmængder, fastsætte priser, udveksle følsomme kommercielle oplysninger

ger om priser og salgsmængder og kontrollere gennemførelsen af de konkurrencebe-
grænsende aftaler for natriumchlorat på EØS-markedet:

- a) [EKA] fra den 21. september 1994 til den 9. februar 2000
- b) Akzo Nobel [...] fra den 21. september 1994 til den 9. februar 2000
- c) Finnish Chemicals [...] fra den 21. september 1994 til den 9. februar 2000
- d) [ELSA] fra den 13. februar 1997 til den 9. februar 2000
- e) [sagsøgeren] fra den 17. maj 1995 til den 9. februar 2000
- f) Elf Aquitaine [...] fra den 17. maj 1995 til den 9. februar 2000
- g) Aragonesas [...] fra den 16. december 1996 til den 9. februar 2000
- h) Uralita [...] fra den 16. december 1996 til den 9. februar 2000.

Artikel 2

For de i artikel 1 omhandlede overtrædelser pålægges følgende bøder:

- a) EKA [...] og Akzo Nobel [...] in solidum: 0 EUR
- b) Finnish Chemicals [...]: 10 150 000 EUR heraf in solidum med [ELSA] (under likvidation): 50 900 EUR
- c) [sagsøgeren] og Elf Aquitaine [...] in solidum: 22 700 000 EUR
- d) [sagsøgeren]: 20 430 000 EUR
- e) Elf Aquitaine [...]: 15 890 000 EUR
- f) Aragonesas [...] og Uralita [...] in solidum: 9 900 000 EUR

[...]«

- ²⁴ I artikel 3 i konklusionen til den anfægtede beslutning påbyder Kommissionen de virksomheder, der er omhandlet i nævnte beslutnings artikel 1, dels omgående at bringe overtrædelsen til ophør, i det omfang dette endnu ikke er sket, dels at afstå fra at gentage enhver handling eller adfærd beskrevet i nævnte beslutnings artikel 1 samt enhver handling eller adfærd med samme eller tilsvarende formål eller virkning.
- ²⁵ Artikel 4 i konklusionen til den anfægtede beslutning opregner adressaterne for den anfægtede beslutning, som er de virksomheder, der er omhandlet i nævnte beslutnings artikel 1.

Retsforhandlinger og parternes påstande

- ²⁶ Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 19. august 2008 har sagsøgeren anlagt denne sag.
- ²⁷ På grundlag af den refererende dommers rapport besluttede Retten (Anden Afdeling) at indlede den mundtlige forhandling. Retten stillede endvidere Kommissionen visse spørgsmål og anmodede den om at fremlægge visse dokumenter. Kommissionen besvarede spørgsmålene inden for den fastsatte frist, idet den imidlertid nægtede at fremlægge udskriften af EKA's mundtlige anmodning om bødefritagelse.
- ²⁸ Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret mundtlige spørgsmål fra Retten under retsmødet den 2. juni 2010.

29 Ved kendelse af 11. juni 2010, Arkema France mod Kommissionen (sag T-343/08, ikke trykt i Samling af Afgørelser), pålagde Retten Kommissionen at fremlægge udskriften af EKA's mundtlige anmodning om bødefritagelse og gav tilladelse til, at sagsøgerens advokater konsulterede dette dokument på Rettens Justitskontor. Kommissionen fremlagde dette dokument inden for den fastsatte frist, som sagsøgerens advokater konsulterede på Rettens Justitskontor. Sagsøgeren besvarede derimod ikke inden for den fastsatte frist Rettens skriftlige spørgsmål, om, hvorvidt dette dokument svarede til det dokument, som det havde givet sagsøgeren adgang til inden for rammerne af den administrative procedure for Kommissionen.

30 Den mundtlige forhandling blev afsluttet den 27. juli 2010.

31 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

- Principalt annulleres den anfægtede beslutning i medfør af artikel 230 EF, i det omfang den vedrører sagsøgeren.
- Subsidiært annulleres eller nedsættes den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt ved den anfægtede beslutning, i medfør af artikel 229 EF.
- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

32 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Frifindelse.
- Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

A — Om de principale påstande om annullation af den anfægtede beslutning

- ³³ Sagsøgeren har til støtte for påstanden om annullation af den anfægtede beslutning, i det omfang den vedrører sagsøgeren, fremsat fire anbringender. Det første anbringende vedrører retlige og faktiske fejl forbundet med, at Elf Aquitaine tilregnes sagsøgerens ulovlige adfærd. Det andet anbringende vedrører retlige fejl i forbindelse med forhøjelsen af grundbeløbet for den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt på grund af gentagne overtrædelser. Det tredje anbringende vedrører den omstændighed, at Kommissionen med urette fandt, at sagsøgeren ikke kunne opnå en bødenedsættelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen fra 2002. Det fjerde anbringende vedrører retlige fejl og faktiske fejl, som Kommissionen har begået, idet den ikke har indrømmet sagsøgeren nogen bødenedsættelse uden for anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen fra 2002.

1. Om formaliteten

- ³⁴ Kommissionen har fremsat to anbringender til støtte for afvisning, hvorefter for det første sagsøgerens første påstand ikke kan antages til realitetsbehandling, og for det andet sagsøgerens første anbringende ikke kan antages til realitetsbehandling.

a) Om det første anbringende til støtte for påstanden om afvisning, hvorefter sagsøgerens første påstand ikke kan antages til realitetsbehandling

- 35 Kommissionen har anført, at sagsøgerens første påstand ikke kan antages til realitetsbehandling. Ifølge Kommissionen kan ingen af de fremsatte anbringender, der er nævnt ovenfor i præmis 33, medføre en annullation af den anfægtede beslutning i sin helhed.
- 36 Selv om det er korrekt, at sagsøgeren i sine skriftlige indlæg ikke har fremført noget argument mod det første anbringende til støtte for påstanden om afvisning fremsat af Kommissionen, bør det understreges, at sagsøgeren som svar på spørgsmålene fra Retten under retsmødet har præciseret, at virksomheden med sin første påstand tilsigtede en annullation af den anfægtede beslutnings artikel 2, litra c) og d), hvilket er blevet tilført retsbogen.
- 37 Retten konstaterer, at sagsøgeren med det andet til fjerde anbringende nævnt ovenfor i præmis 33 i det væsentlige bestrider det bødebeløb, som Kommissionen har pålagt sagsøgeren i den anfægtede beslutnings artikel 2, litra c) og d). Disse anbringender understøtter således i overensstemmelse med artikel 44, stk. 1, i Rettens procesreglement sagsøgerens påstand om delvis annullation af nævnte artikel.
- 38 Det bemærkes derfor, at sagsøgerens første påstand, for så vidt som den udelukkende tilsigter en annullation af den anfægtede beslutnings artikel 2, litra c) og d), kan antages til realitetsbehandling. Det første anbringende til støtte for påstanden om afvisning fremsat af Kommissionen skal derfor forkastes som ubegrundet.

b) Om det andet anbringende til støtte for påstanden om afvisning, hvorefter det første anbringende fremsat af sagsøgeren ikke kan antages til realitetsbehandling

39 Kommissionen har gjort gældende, at det første anbringende fremsat af sagsøgeren, hvorefter Kommissionen med urette har tilregnet Elf Aquitaine ansvaret for den overtrædelse, som sagsøgeren har begået, ikke kan antages til realitetsbehandling, eftersom denne tilregnelser ikke er bebyrdende for virksomheden. Den har navnlig anført, at nævnte tilregnelser er uden betydning for bødeløbet, som Kommissionen har pålagt sagsøgeren. Som svar på spørgsmålene fra Retten under retsmødet har Kommissionen for det første bemærket, at Rettens eventuelle annullation af nævnte tilregnelser på ingen måde vil være til fordel for sagsøgeren, eftersom sidstnævnte dermed bliver den eneste debitor for bøden fastsat i den anfægtede beslutnings artikel 2, stk. 1, litra c). For det andet er der intet grundlag for sagsøgerens argument, hvorefter det skyldes Elf Aquitaines overtagelse af sagsøgerens virksomhed på polypropylen-markedet efter vedtagelsen af polypropylen-beslutningen, at den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt, er blevet forhøjet på grund af gentagne overtrædelser i den anfægtede beslutning.

40 Sagsøgeren har i sine skrivelser ikke fremsat noget argument mod det andet anbringende til støtte for påstanden om afvisning fremsat af Kommissionen. Som svar på spørgsmålene fra Retten under retsmødet har sagsøgeren anført, at den fandt, at den omstændighed, at Elf Aquitaine tilregnes sagsøgerens ulovlige adfærd, havde haft betydning for den bøde, som sagsøgeren var blevet pålagt på grund af gentagne overtrædelser i den anfægtede beslutning, eftersom Elf Aquitaine havde overtaget sagsøgerens virksomhed på polypropylen-markedet efter vedtagelsen af polypropylen-beslutningen.

41 Det bemærkes først og fremmest i den foreliggende sag, at i henhold til fast retspraksis kan et annullationssøgsmål anlagt af en fysisk eller juridisk person kun admitteres, såfremt sagsøgeren har en interesse i, at den anfægtede retsakt annulleres. En sådan interesse foreligger kun, såfremt en annullation af den pågældende retsakt med sit resultat kan tilføre sagsøgeren en fordel (jf. i denne retning Domstolens dom af 13.7.2000, sag C-174/99 P, Parlamentet mod Richard, Sml. I, s. 6189, præmis 33,

og af 10.9.2009, sag C-97/08 P, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8237, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis. Jf. Rettens dom af 28.9.2004, sag T-310/00, MCI mod Kommissionen, Sml. II, s. 3253, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).

- 42 Retten skal således undersøge, om det første anbringende fremsat af sagsøgeren kan give sagsøgeren en fordel som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 41.
- 43 Hvad for det første angår påstanden om annullation eller nedsættelse af bøden i den anfægtede beslutnings artikel 2, litra c), bemærkes indledningsvis, at denne bøde udgør 22 700 000 EUR, og at den er blevet pålagt sagsøgeren og Elf Aquitaine in solidum. Som det følger af 510. og 521.-523. betragtning til den anfægtede beslutning, hvis indhold er opsummeret ovenfor i præmis 18, er dette bødebeløb endvidere blevet fastsat i overensstemmelse med bestemmelserne i retningslinjerne og svarer til 19% af værdien af sagsøgerens salg, multipliceret med fem på grund af varigheden af sagsøgerens deltagelse i den omhandlede overtrædelse, hvortil er lagt et supplerende beløb på 19% af værdien af sagsøgerens salg med henvisning til den afskrækkende virkning. Som Kommissionen har anført i sine skriftlige indlæg, og uden at sagsøgeren i øvrigt har bestridt dette, er denne bøde desuden blevet fastsat ud fra tal fra sagsøgeren selv, uden at Kommissionen for at fastsætte størrelsen heraf har taget hensyn til tallene fra Elf Aquitaine.
- 44 Selv om Retten måtte konstatere, at Kommissionen med urette har tilregnet Elf Aquitaine ansvaret for den omhandlede virksomheds ulovlige adfærd, har en sådan konstatering derfor for det første ingen konsekvenser hverken for selve princippet, hvorefter sagsøgeren er blevet pålagt bøden, i den anfægtede beslutnings artikel 2, litra c), på grund af virksomhedens deltagelse i kartellet eller for beregningen af bødebeløbet. Desuden har Kommissionen som svar på spørgsmål fra Retten under retsmødet med rette anført, at en sådan konstatering, for så vidt som den leder Retten til at annullere

de bøder, som Elf Aquitaine er blevet pålagt i den anfægtede beslutning, har som konsekvens, at sagsøgeren bliver den eneste debitor for bøden fastsat i den anfægtede beslutnings artikel 2, litra c).

45 Hvad for det andet angår bøden fastsat i den anfægtede beslutnings artikel 2, litra d), bemærkes for det første, at som det fremgår af 525. og 526. betragtning til den anfægtede beslutning, hvis indhold er opsummeret ovenfor i præmis 19, har Kommissionen allerede fundet, at grundbeløbet for den bøde på 22 700 000 EUR, som sagsøgeren og Elf Aquitaine var blevet pålagt in solidum, i overensstemmelse med retningslinjernes punkt 28 på grund af gentagne overtrædelser skulle forhøjes med 90 %. Det er desuden på grundlag af peroxygen-beslutningen, polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen, som sagsøgeren var adressat for, at Kommissionen pålagde virksomheden bøden på 20 430 000 EUR fastsat i den anfægtede beslutnings artikel 2, litra d).

46 Det følger heraf, at selv om Retten måtte konstatere, at Kommissionen med urette har tilregnet Elf Aquitaine ansvaret for den omhandlede virksomheds ulovlige adfærd, har en sådan konstatering ingen betydning for det første for selve princippet om virksomhedens idømmelse af en bøde på 20 430 000 EUR på grund af virksomhedens gentagne overtrædelser og for det andet for beregningen af nævnte bødes beløb. Dette beløb svarer således til 90 % af bøden på 22 700 000 EUR fastsat i den anfægtede beslutnings artikel 2, litra c), der som konstateret ovenfor i præmis 43 udelukkende er blevet beregnet på grundlag af tal fra sagsøgeren selv.

47 Det argument, som sagsøgeren har fremsat som svar på spørgsmål fra Retten under retsmødet (jf. præmis 40 ovenfor), må herved forkastes som irrelevant. I det omfang, som det fremgår af artikel 1 i polypropylen-beslutningen, sagsøgeren var adressat for denne beslutning, som Kommissionen bl.a. har baseret sig på for i den anfægtede beslutning at konstatere, at sagsøgeren tidligere havde begået lignende overtrædelser, har Rettens eventuelle konstatering af, at Kommissionen med urette har sanktioneret Elf Aquitaine i den anfægtede beslutning, ingen betydning for selve princippet om, at

sagsøgeren pålægges bøden fastsat i den anfægtede beslutnings artikel 2, litra d), eller for beregningen af bødens beløb.

⁴⁸ I lyset af de foregående betragtninger må det konkluderes, at det første anbringende, som sagsøgeren har fremsat, ikke kan give virksomheden en fordel som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 41.

⁴⁹ Det andet anbringende til støtte for afvisning fremsat af Kommissionen må derfor tages til følge, og det første anbringende fremsat af sagsøgeren afvises.

2. *Om realiteten*

a) Om det andet anbringende om retlige fejl forbundet med forhøjelsen af grundbeløbet for den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt på grund af gentagne overtrædelser

⁵⁰ Sagsøgeren har i det væsentlige gjort gældende, at det er med urette, at Kommissionen på grund af gentagne overtrædelser har forhøjet grundbeløbet for den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt, med 90 %. Dette anbringende falder i tre led.

Om første led vedrørende en tilsidesættelse af retten til forsvar og proportionalitetsprincippet, henset til, at der i den anfægtede beslutning er taget hensyn til peroxygen-beslutningen på grund af gentagne overtrædelser

— Parternes argumenter

- ⁵¹ Sagsøgeren har for det første anført, at Kommissionen har tilsidesat virksomhedens ret til forsvar, i det omfang den har taget hensyn til peroxygen-beslutningen på grund af gentagne overtrædelser til trods for, at den ikke har nævnt denne beslutning i klagepunktsmeddelelsen. Selv om sagsøgeren ikke bestrider, at Kommissionen i overensstemmelse med Rettens dom af 25. oktober 2005, *Groupe Danone mod Kommissionen* (sag T-38/02, Sml. II, s. 4407, herefter »Rettens dom i Danone-sagen«, præmis 56 og 57), har mulighed for i den endelige beslutning at tage hensyn til den skærpende omstændighed i form af gentagne overtrædelser uden at anføre dette i klagepunktsmeddelelsen, er sagsøgeren imidlertid af den opfattelse, at i det omfang Kommissionen har valgt i nævnte meddelelse at præcisere de beslutninger om sanktion af sagsøgeren, som den ville basere sig på med hensyn til gentagne overtrædelser, kunne den ikke i den anfægtede beslutning støtte sig til på peroxygen-beslutningen. Kommissionen har således ved ikke i fodnote 361 i klagepunktsmeddelelsen at nævne polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen fremkaldt en vildfarelse hos sagsøgeren med hensyn til rækkevidden af den skærpende omstændighed, som Kommissionen endelig har lagt til grund i den anfægtede beslutning, hvilket på tidspunktet for nævnte meddelelse har forhindret virksomheden i at fremsætte bemærkninger vedrørende det tidsrum på 11 år, som er forløbet mellem vedtagelsen af peroxygen-beslutningen og begyndelsestidspunktet for overtrædelserne sanktioneret i den anfægtede beslutning.

- ⁵² For det andet har Kommissionen tilsidesat proportionalitetsprincippet ved i den anfægtede beslutning at tage hensyn til peroxygen-beslutningen på grund af gentagne overtrædelser. Ifølge sagsøgeren er der forløbet al for lang tid mellem vedtagelsen af peroxygen-beslutningen og begyndelsestidspunktet for overtrædelserne sanktioneret i den anfægtede beslutning. Det fremgår således af Kommissionens beslutningspraksis og Domstolens dom af 8. februar 2007, *Groupe Danone mod Kommissionen* (sag

C-3/06 P, Sml. I, s. 1331, herefter »Domstolens dom i Danone-sagen«, præmis 39), at et tidsrum, som overstiger ti år, mellem konstateringen af en første overtrædelse og gennemførelsen af en anden overtrædelse ikke kan danne grundlag for at antage, at en virksomhed viser en tilbøjelighed til at overtræde konkurrencereglerne. Den omstændighed, at der i den anfægtede beslutning er taget hensyn til peroxygen-beslutningen, er så meget desto mere uforholdsmæssig, som den vedrører faktiske omstændigheder, som ligger mere end 30 år tilbage. Sagsøgeren har desuden bemærket, at der er forløbet syv år mellem ophøret af den overtrædelse, som er sanktioneret i PVC-beslutningen, og vedtagelsen af denne beslutning.

53 Kommissionen har rejst indsigelser mod sagsøgerens argumenter.

— Rettens bemærkninger

54 Hvad for det første angår sagsøgerens klagepunkt, hvorefter virksomhedens ret til forsvar er blevet tilsidesat, fordi Kommissionen ikke har nævnt peroxygen-beslutningen i klagepunktsmeddelelsen, bemærkes først og fremmest, at det følger af fast retspraksis, at når Kommissionen i klagepunktsmeddelelsen udtrykkeligt anfører, at den vil undersøge, om der bør pålægges de berørte virksomheder bøder, og den ligeledes anfører de væsentlige faktiske og retlige forhold, som kan medføre en bøde, herunder den formodede overtrædelses grovhed og varighed samt spørgsmålet om, hvorvidt den er begået forsætligt eller uagtsomt, opfylder den sin forpligtelse til at overholde virksomhedernes ret til at blive hørt. Den giver dem herved de fornødne oplysninger til, at de kan tage til genmæle, ikke blot for så vidt angår konstateringen af, at der foreligger en overtrædelse, men også for så vidt angår den omstændighed, at de er blevet pålagt en bøde (Domstolens dom af 7.6.1983, forenede sager 100/80-103/80, *Musique diffusion française m.fl. mod Kommissionen*, Sml. s. 1825, præmis 21, og *Rettens dom i Danone-sagen*, nævnt ovenfor i præmis 51, præmis 50).

- 55 Hvad dernæst angår fastsættelsen af bødernes størrelse er de berørte virksomheders ret til at blive hørt sikret over for Kommissionen gennem adgangen til at udtale sig om varigheden og grovheden af de forhold, der er gjort gældende, og om disses konkurrencebegrænsende virkninger. I øvrigt nyder virksomhederne en yderligere garanti for så vidt angår bødeudmålingen, idet Retten er tillagt fuld prøvelsesret, således at den i medfør af artikel 31 i forordning nr. 1/2003 bl.a. kan ophæve eller nedsætte bøden (jf. i denne retning Rettens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 51, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).
- 56 Hvad endelig nærmere bestemt angår den skærpede omstændighed i form af gentagne overtrædelser skal det understreges, at ifølge retspraksis indebærer den omstændighed alene, at Kommissionen i sin hidtidige beslutningspraksis ikke har fundet, at visse forhold udgjorde en skærpende omstændighed ved fastsættelsen af bøden, ikke, at den er forpligtet til at anlægge den samme vurdering i en senere beslutning. Den omstændighed, at Kommissionen i en anden sag har givet en virksomhed lejlighed til at udtale sig om, at Kommissionen agtede at tage i betragtning, at virksomheden tidligere havde begået en lignende overtrædelse, indebærer desuden heller ikke, at Kommissionen er forpligtet til at gøre det samme i alle sager, eller at sagsøgeren, hvis virksomheden ikke har fået en sådan lejlighed, ikke fuldt ud kan udøve sin ret til at blive hørt (jf. Rettens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 51, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis).
- 57 Det må i den foreliggende sag konstateres, at som Kommissionen har anført i sine skriftlige indlæg, har den i klagepunktsmeddelelsen angivet, at den ville pålægge de omhandlede virksomheder bøder (jf. punkt 345 i nævnte meddelelse), og at den ville tage hensyn til grovheden og varigheden af overtrædelserne under henvisning til retningslinjerne (jf. punkt 346 i nævnte meddelelse). Kommissionen har endvidere angivet, at den ville tage hensyn til eventuelle formildende omstændigheder, såsom dem, der er fastsat i retningslinjernes punkt 29, såvel som til eventuelle skærpende omstændigheder, såsom dem, der fastsat i retningslinjernes punkt 28, der udtrykkeligt henviser til gentagelsestilfælde (jf. punkt 350 i nævnte meddelelse). Endelig har Kommissionen noteret sig, at visse af de omhandlede virksomheder »allerede havde været

genstand for beslutninger om lignende overtrædelser« (jf. punkt 351 i nævnte meddelelse), hvilket den præciserer med hensyn til sagsøgeren ved at nævne polypropylen-beslutningen såvel som PVC-beslutningen (jf. fodnote 361 i nævnte meddelelse).

- 58 På grundlag af de elementer, som Kommissionen har redegjort for i klagepunktsmeddelelsen, og som er gengivet ovenfor i præmis 57, er det derfor uden at tilsidesætte sagsøgerens ret til forsvar, at Kommissionen i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 54-56, har lagt til grund i den anfægtede beslutning, at der foreligger en skærpende omstændighed i form af gentagelsestilfælde.
- 59 Sagsøgerens argument, hvorefter virksomhedens ret til forsvar er blevet tilsidesat, i det omfang Kommissionen dels har fremkaldt en vildfarelse hos sagsøgeren med hensyn til rækkevidden af den skærpende omstændighed, som Kommissionen har lagt til grund i den anfægtede beslutning, dels har forhindret virksomheden i på tidspunktet for klagepunktsmeddelelsen at fremsætte bemærkninger vedrørende det tidsrum på 11 år, som er forløbet mellem vedtagelsen af peroxygen-beslutningen og påbegyndelsestidspunktet for overtrædelserne sanktioneret i den anfægtede beslutning, skal således forkastes som ugrundet.
- 60 Det bemærkes for det første, at i det omfang Kommissionen i klagepunktsmeddelelsen udtrykkeligt har nævnt, at den ville tage hensyn til den skærpende omstændighed i form af gentagelsestilfælde, navnlig hvad angår sagsøgeren, og at den på ingen måde har angivet, at den i denne forbindelse ville begrænse sig til at støtte sig til polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen, som den har henvist til i fodnote 361 i nævnte meddelelse, kunne sagsøgeren ikke udelukke, at Kommissionen ville lægge denne skærpende omstændighed til grund på grundlag af enhver tidligere beslutning, som kan udgøre bevis for, at der er tale om et gentagelsestilfælde, såsom peroxygen-beslutningen.
- 61 For det andet, og under alle omstændigheder bemærkes, at eftersom Kommissionen i henhold til den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 56, ikke havde pligt til i klagepunktsmeddelelsen at angive de beslutninger, hvorved sagsøgeren tidligere er

blevet sanktioneret for virksomhedens deltagelse i karteller, og som den ville støtte sig til med henblik på konstateringen af et gentagelsestilfælde i den anfægtede beslutning, kan den manglende angivelse af peroxygen-beslutningen i klagepunktsmeddelelsen ikke i sig selv hverken hindre virksomheden i fuldt ud at udøve sin ret til at blive hørt eller fremkalde en vildfarelse hos virksomheden med hensyn til rækkevidden af den skærpende omstændighed, som Kommissionen har lagt til grund i den anfægtede beslutning.

⁶² Det må derfor konstateres, at i modsætning til hvad sagsøgeren har anført, er sagsøgerens ret til forsvar ikke blevet tilsidesat.

⁶³ Hvad for det andet angår sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet ved under henvisning til gentagelsestilfælde at tage hensyn til peroxygen-beslutningen, bemærkes for det første, at i henhold til retspraksis indebærer proportionalitetsprincippet, at institutionernes retsakter ikke må gå videre, end hvad der er passende og nødvendigt for gennemførelsen af det tilsigtede formål. I sammenhæng med beregningen af bøder skal overtrædelsernes grovhed fastslås i henhold til en række elementer, og der må ikke tillægges nogen af disse elementer en uforholdsmæssig stor betydning i forhold til de andre elementer i vurderingen. Proportionalitetsprincippet indebærer i denne sammenhæng, at Kommissionen skal udmåle bøden forholdsmæssigt med de elementer, der tages i betragtning ved vurderingen af overtrædelsens grovhed, og at den i denne henseende skal anvende disse elementer på en sammenhængende og objektivt begrundet måde (jf. Rettens dom af 27.9.2006, sag T-43/02, Jungbunzlauer mod Kommissionen, Sml. II, s. 3435, præmis 226-228 og den deri nævnte retspraksis, og dom af 28.4.2010, forenede sager T-456/05 og T-457/05, Gütermann og Zwicky mod Kommissionen, Sml. II, s. 1443, præmis 264).

⁶⁴ I øvrigt råder Kommissionen over et skøn hvad angår valget af de forhold, der skal tages i betragtning ved fastsættelsen af bødens størrelse, såsom sagens særlige omstændigheder, dens sammenhæng og bødernes afskrækkende virkning, uden at det er nødvendigt at opstille en bindende eller udtømmende liste over de kriterier, som skal

tages i betragtning (jf. Domstolens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 52, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).

- ⁶⁵ Det skal desuden fremhæves, at konstateringen og vurderingen af de særlige omstændigheder i forbindelse med et gentagelsestilfælde indgår i Kommissionens skøn på dette område, og at Kommissionen ikke kan være bundet af en eventuel forældelsesfrist for en sådan konstatering (Domstolens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 52, præmis 38, og Rettens dom af 30.9.2009, sag T-161/05, Hoechst mod Kommissionen, Sml. II, s. 3555, præmis 141).
- ⁶⁶ Gentagelsestilfælde udgør således et væsentligt element, som Kommissionen skal tage hensyn til, idet formålet med at tage gentagelsessituationer i betragtning er at tilskynde virksomheder, der har vist en tendens til at begå overtrædelser af konkurrencereglerne, til at ændre deres adfærd. Kommissionen kan derfor i hver enkelt sag tage hensyn til de faktorer, der bekræfter en sådan tendens, herunder f.eks. hvor lang tid, der er forløbet mellem overtrædelserne (Domstolens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 52, præmis 39, og dommen i sagen Hoechst mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 65, præmis 141).
- ⁶⁷ Domstolen fandt således, at en virksomheds gentagelse af overtrædelser af konkurrencereglerne, hvor der hver gang var forløbet et relativt kort tidsrum, nemlig mindre end ti år, mellem hver af overtrædelserne, vidnede om en tilbøjelighed hos virksomheden til ikke at drage de fornødne konsekvenser af, at det tidligere var konstateret, at den havde overtrådt konkurrencereglerne (Domstolens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 52, præmis 40).
- ⁶⁸ Det fremgår af den retspraksis, der er redegjort for ovenfor i præmis 63-67, at selv om der ikke består nogen forældelsesfrist, som er til hinder for, at Kommissionen konstaterer, at der foreligger et gentagelsestilfælde, forholder det sig ikke desto mindre således, at Kommissionen i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet ikke kan tage hensyn til en eller flere tidligere beslutninger, hvorved en virksomhed sanktioneres, uden nogen tidsmæssig begrænsning.

- 69 Det bemærkes i den foreliggende sag, at sagsøgeren hverken under den administrative procedure eller for Retten har bestridt Kommissionens konklusion i den anfægtede beslutnings artikel 1, litra e), om, at virksomheden havde deltaget i kartellet fra den 17. maj 1995 til den 9. februar 2000.
- 70 Desuden har sagsøgeren hverken bestridt datoerne i de beslutninger, hvori Kommissionen tidligere har sanktioneret virksomheden på grund af dens deltagelse i karteller, eller de perioder, i løbet af hvilke virksomheden deltog i kartellerne, som Kommissionen tidligere har sanktioneret. Det bemærkes herved for det første, at Kommissionen i peroxygen-beslutningen konstaterede, at overtrædelsen havde varet fra 1961 indtil den 13. december 1980 (nævnte beslutnings artikel 1). Dernæst fandt Kommissionen i polypropylen-beslutningen, at overtrædelsen havde fundet sted fra november 1977 indtil slutningen af 1982 eller begyndelsen af 1983 (nævnte beslutnings artikel 1, første led). Endelig konstaterede Kommissionen i PVC-beslutningen, at overtrædelsen var blevet begået fra august 1980 til maj 1984 (8. og 54. betragtning til nævnte beslutning).
- 71 Det fremgår af konstateringerne ovenfor i præmis 69 og 70, at sagsøgeren har tilsidesat konkurrencereglerne ved sin fortsatte deltagelse i karteller fra 1961 indtil maj 1984, for hvilke virksomheden er blevet sanktioneret først i 1984, dernæst i 1986 og endelig i 1994, og at virksomheden til trods for denne række af beslutninger har gentaget sin ulovlige adfærd ved at deltage i et nyt kartel, som er blevet sanktioneret i den anfægtede beslutning, fra den 17. maj 1995 til den 9. februar 2000.
- 72 Det er derfor med rette, at Kommissionen har taget hensyn til peroxygen-beslutningen, polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen for at konstatere, at sagsøgerens gentagne overtrædelser, eftersom denne serie af beslutninger, som er blevet vedtaget med korte mellemrum, og hvor den sidste beslutning er blevet vedtaget et år inden virksomheden på ny deltog i den overtrædelse, som er sanktioneret i den anfægtede beslutning, vidner om virksomhedens tilbøjelighed til at overtræde konkurrencereglerne. Kommissionen har derfor ikke tilsidesat proportionalitetsprincippet ved at tage hensyn til denne serie beslutninger inden for rammerne af vurderingen af, om sagsøgeren har begået gentagne overtrædelser.

⁷³ For så vidt angår sagsøgerens argumenter, hvorefter det for det første fremgår af Domstolens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 52 (præmis 40), at Kommissionen ikke under henvisning til gentagne overtrædelser kunne tage hensyn til peroxygen-beslutningen henset til, at der var forløbet for lang tid, nemlig 11 år, mellem vedtagelsen af denne beslutning og begyndelsestidspunktet for den overtrædelse, som er sanktioneret i den anfægtede beslutning, og hvorefter for det andet peroxygen-beslutningen vedrører faktiske omstændigheder, som går mere end 30 år tilbage, og hvorefter for det tredje der er forløbet syv år mellem ophøret af den overtrædelse, som er sanktioneret i PVC-beslutningen og vedtagelsen af sidstnævnte beslutning, skal de forkastes som irrelevante. Disse argumenter berører under alle omstændigheder ikke konklusionen angivet ovenfor i præmis 72.

⁷⁴ Sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet ved at tage hensyn til peroxygen-beslutningen under henvisning til gentagelsestilfælde og hermed det første led i sin helhed, skal derfor forkastes som ugrundet.

Om andet led om en tilsidesættelse af princippet non bis in idem og proportionalitetsprincippet, henset til, at Kommissionen allerede under henvisning til gentagelsestilfælde havde taget hensyn til peroxygen-beslutningen, polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen i fire andre beslutninger, hvorved sagsøgeren er blevet pålagt en sanktion

— Parternes argumenter

⁷⁵ Sagsøgeren har for det første anført, at Kommissionen har tilsidesat princippet non bis in idem, hvorefter, som det fremgår af retspraksis, en person, som allerede er dømt, ikke kan retsforfølges eller straffpålægges for de samme forhold. I den foreliggende sag burde Kommissionen have konstateret, at den allerede havde taget hensyn til peroxygen-beslutningen, polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen i fire beslutninger, som den havde vedtaget mellem 2003 og 2006, og hvori den havde sanktioneret

sagsøgeren (herefter »de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006«). Disse beslutninger er beslutning K(2003) 4570 endelig og berigtigelse K(2004) 4 af 10. december 2003 om en procedure i henhold til artikel 81 [EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/E-2/37.857 — Organiske peroxider) (EUT 2005 L 110, s. 44, herefter »beslutningen om organiske peroxider«), beslutning K(2004) 4876 endelig af 19. januar 2005 om en procedure i henhold til artikel 81 [EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/E-1/37.773 — MCAA) (EUT 2006 L 353, s. 12), beslutning K(2006) 1766 af 3. maj 2006 om en procedure i henhold til artikel 81 [EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/F/C.38.620 — Hydrogenperoxid og natriumperborat) (EUT L 353, s. 54, herefter »hydrogenperoxid-beslutningen«) og beslutning K(2006) 2098 endelig af 31. maj 2006 om en procedure i henhold til artikel 81 [EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/F/38.645 — Methacrylater) (EUT 2006 L 322, s. 20, herefter »beslutningen om methacrylater «). Det er i det væsentlige sagsøgerens opfattelse, at en beslutning, hvori Kommissionen har taget hensyn til en tidligere overtrædelse på grund af gentagne overtrædelser, forbyder den i at tage hensyn til samme overtrædelse for at lægge til grund, at der består en skærpende omstændighed i form af et gentagelsestilfælde i en ny beslutning.

⁷⁶ Sagsøgeren har for det andet gjort gældende, at Kommissionen ved på grund af gentagelsestilfælde at forhøje bødens grundbeløb på grundlag af de samme faktiske omstændigheder i fem forskellige sager har tilsidesat proportionalitetsprincippet. Nævnte forhøjelse er således formålsløs og uforholdsmæssig, henset til målet om afskrækkende virkning.

⁷⁷ For det første ville forhøjelsen af bødens grundbeløb på grund af gentagne overtrædelser i den anfægtede beslutning kun have været gyldig, hvis de omstændigheder, som var påtalt i den anfægtede beslutning, havde fundet sted efter de faktiske omstændigheder, som gav anledning til de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006, og ikke parallelt med disse. I det omfang de overtrædelser, som er sanktioneret i de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006, var samtidige med dem, som er konstateret i den anfægtede beslutning, men at nævnte beslutninger ikke var blevet vedtaget på tidspunktet for de faktiske omstændigheder, som er sanktioneret i den anfægtede

beslutning, har sagsøgeren ikke haft mulighed for at tilpasse sin adfærd på markedet for natriumchlorat.

78 For det andet er det sagsøgerens opfattelse, at en forhøjelse af bødens grundbeløb med 50 % på grund af gentagne overtrædelser på linje med den bøde, som er blevet pålagt i de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006, i tilstrækkelig grad ville have opfyldt målet om afskrækkende virkning, som forfølges i den anfægtede beslutning.

79 Kommissionen bestrider sagsøgerens argumenter.

— Rettens bemærkninger

80 Hvad for det første angår sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat princippet non bis in idem, fordi den har taget hensyn til peroxygen-beslutningen, polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen dels i de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006, dels i den anfægtede beslutning, bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at princippet non bis in idem, som er et grundlæggende princip i fællesskabsretten, og som i øvrigt er knæsat ved artikel 50 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, der blev proklameret i Nice den 7. december 2000 (EFT C 364, s. 1), på konkurrenceområdet forbyder, at en virksomhed domfældes eller atter forfølges for en konkurrencebegrænsende adfærd, for hvilken den allerede er blevet pålagt en sanktion, eller med hensyn til hvilken den er blevet erklæret ansvarsfri ved en tidligere afgørelse, der ikke længere kan anfægtes (Domstolens dom af 5.5.1966, forenede sager 18/65 og 35/65, Gutmann mod Kommissionen, Sml. 1965-1968, s. 175, org.ref.: Rec. s. 149, på s. 172, og af 15.10.2002, forenede sager C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P — C-252/99 P og C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8375, præmis 59, og Rettens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 51, præmis 184).

- ⁸¹ Anvendelsen af princippet *ne bis in idem* afhænger af, at tre betingelser er opfyldt, nemlig at de faktiske omstændigheder er identiske, at lovovertræderen er den samme person, og at den retsbeskyttede interesse er den samme (Domstolens dom af 7.1.2004, forenede sager C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P og C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 123, præmis 338, og Rettens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 51, præmis 185).
- ⁸² Det bemærkes for det første i den foreliggende sag, at Kommissionens hensyntagen i den anfægtede beslutning til tidligere overtrædelser ikke tilsigter at sanktionere de nævnte overtrædelser, men udelukkende at sanktionere sagsøgeren for dennes deltagelse i kartellet i den anfægtede beslutning ved at tage hensyn til, om sagsøgeren tidligere har begået overtrædelser. Den omstændighed, at Kommissionen allerede har taget hensyn til disse samme overtrædelser i de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006, indebærer derfor ikke en tilsidesættelse af princippet *non bis in idem*.
- ⁸³ For det andet og under alle omstændigheder bemærkes, at de kumulative betingelser for anvendelsen af princippet *non bis in idem*, som er beskrevet ovenfor i præmis 81, ikke er opfyldt, eftersom betingelsen om, at de faktiske omstændigheder er identiske, ikke er opfyldt. Kommissionen sanktionerer således i den anfægtede beslutning sagsøgeren på grund af virksomhedens deltagelse i kartellet, for hvilket Kommissionen ikke tidligere hverken havde indledt en retsforfølgning eller vedtaget sanktioner mod, hvilket sagsøgeren i øvrigt heller ikke har anført.
- ⁸⁴ Kommissionen har således ikke tilsidesat princippet *non bis in idem* ved at tage hensyn til peroxygen-beslutningen, polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen for i den anfægtede beslutning at fastslå, at sagsøgeren har begået gentagne overtrædelser, selv om den allerede havde taget hensyn til disse tre første beslutninger i de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006.
- ⁸⁵ Sagsøgerens klagepunkt skal derfor forkastes som ugrundet.

- 86 For det andet bemærkes, at for så vidt som sagsøgeren har anført, at Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet ved i den anfægtede beslutning at forhøje bødens grundbeløb på grund af gentagne overtrædelser, skal sagsøgerens argument, hvorefter målet om en afskrækkende virkning allerede er blevet opfyldt, idet der i de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006 er blevet taget hensyn til peroxygen-beslutningen, polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen på grund af gentagne overtrædelser, forkastes som ugrundet.
- 87 Eftersom det således er inden for rammerne af undersøgelsen af grovheden af den overtrædelse, som den vil sanktionere, at Kommissionen skal tage hensyn til en virksomheds gentagne overtrædelser (Domstolens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 52, præmis 26), var den omstændighed, at Kommissionen allerede i de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006 havde taget hensyn til peroxygen-beslutningen, polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen, ikke til hinder for, at den i den anfægtede beslutning med rette tog hensyn til disse tre sidstnævnte beslutninger med henblik på at afskrække sagsøgeren fra at gentage sin ulovlige adfærd i fremtiden.
- 88 Det bemærkes for det andet, at det ville være i strid med målet om en afskrækkende virkning, at Kommissionen tager hensyn til den omstændighed, at den i en tidligere beslutning på grund af gentagne overtrædelser har taget hensyn til en første overtrædelse for i en senere beslutning at udelukke en forhøjelse af bødens grundbeløb på grundlag af nævnte overtrædelse. En sådan løsning resulterer i en situation, som med hensyn til målet om bødens afskrækkende virkning er kontraproduktiv, hvori den bøde, som pålægges en virksomhed, som har begået gentagne overtrædelser, ikke progressivt stiger ud fra antallet af overtrædelser, som den har begået, men hvori det marginale bødebeløb, som virksomheden kan pålægges, derimod progressivt reduceres ud fra det stigende antal beslutninger, hvorved den pålægges en sanktion.
- 89 For det andet skal sagsøgerens argument, hvorefter Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet ved at pålægge virksomheden en ny forhøjelse på grund af

gentagne overtrædelser, selv om de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006 vedrørte faktiske omstændigheder, som er sammenfaldende med dem omhandlet i den anfægtede beslutning, og at den derfor ikke har haft mulighed for at tilpasse sin adfærd på markedet for natriumchlorat, forkastes som irrelevant. Det har således i den foreliggende sag ingen betydning, at de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006 vedrører faktiske omstændigheder, som er sammenfaldende med dem, der er omhandlet i den anfægtede beslutning, eftersom Kommissionen udelukkende har baseret sig på peroxygen-beslutningen, polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen, der, som sagsøgeren ikke har bestridt, er vedtaget inden påbegyndelsen af den overtrædelse, som er sanktioneret i den anfægtede beslutning for i sidstnævnte at konstatere, at sagsøgeren har begået gentagne overtrædelser.

- ⁹⁰ I lyset af de foregående betragtninger skal sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet som defineret ovenfor i præmis 63, og hermed andet led af dette anbringende i sin helhed forkastes som ugrundede.

Om tredje led om en tilsidesættelse af principperne om proportionalitet, ligebehandling og god forvaltningsskik, henset til forhøjelsen med 90 % af grundbeløbet af den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt på grund af gentagne overtrædelser

— Parternes argumenter

- ⁹¹ Sagsøgeren har subsidiært anført, at selv om Kommissionen i den anfægtede beslutning med rette havde forhøjet bødens grundbeløb på grund af gentagne overtrædelser, forholder det sig ikke desto mindre således, at Kommissionen har tilsidesat principperne om proportionalitet, ligebehandling og god forvaltningsskik ved at fastsætte satsen for denne forhøjelse til 90 %.

- ⁹² Sagsøgeren har for det første anført, at intet i den foreliggende sag kan begrunde en forhøjelse af bødens grundbeløb med 90 % på grund af gentagelsestilfælde, mens denne forhøjelse antog 50 % i de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 og 2006. Retten bør følgelig i den foreliggende sag nedsætte nævnte forhøjelse til 50 %.
- ⁹³ Sagsøgeren er endvidere af den opfattelse, at en forhøjelse af bødens grundbeløb med 90 % på grund af gentagelsestilfælde er uforholdsmæssig, i det omfang Elf Aquitaine i den anfægtede beslutning også er blevet pålagt en forhøjelse på 70 % af bødens grundbeløb som afskrækkende virkning.
- ⁹⁴ Endelig har sagsøgeren anført, at selv om virksomheden ikke er ubekendt med det skøn, som Kommissionen råder over med hensyn til bødernes fastsættelse og retningslinjernes strenghed, er overtrædelserne sanktioneret i beslutningen om organiske peroxider og beslutningen om methacrylater samtidige med den overtrædelse, som er sanktioneret i den anfægtede beslutning. Desuden følger anvendelsen af retningslinjerne, som foreskriver en skærpelse af bøden på grund af gentagelsestilfælde, udelukkende af, at Kommissionen har været usædvanligt længe om at behandle denne sag. Sagsøgeren skal imidlertid ikke lide de skadelige konsekvenser af den mangel på omhu, som Kommissionen har udvist under behandlingen af denne sag.
- ⁹⁵ Kommissionen har rejst indsigelser mod sagsøgerens argumenter.

— Rettens bemærkninger

- ⁹⁶ Hvad for det første angår sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet, henset til, at forhøjelsen med 90 % af grundbeløbet for bøden på grund af gentagne overtrædelser i den foreliggende sag er

uforholdsmæssig, bemærkes for det første, at i medfør af artikel 23, stk. 2 og 3, i forordning nr. 1/2003 kan Kommissionen ved beslutning pålægge virksomheder bøder, hvis de har overtrådt artikel 81 EF, og kan i denne forbindelse tage hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed.

⁹⁷ Desuden fremgår følgende af retningslinjernes punkt 28, første led:

»Bødens grundbeløb kan forhøjes, når Kommissionen fastslår, at der foreligger skærpende omstændigheder, f.eks.:

— hvis en virksomhed fortsætter overtrædelsen eller på ny begår den samme eller en tilsvarende overtrædelse, efter at Kommissionen eller en national konkurrencemyndighed har fastslået, at den pågældende virksomhed har overtrådt artikel 81 [EF] eller 82 [EF]. Grundbeløbet forhøjes i så fald med op til 100 % pr. overtrædelse [...]«

⁹⁸ Det bemærkes dernæst, at artikel 23, stk. 2 og 3, i forordning nr. 1/2003 udgør den relevante hjemmel for at tage en gentagelse i betragtning ved beregningen af bøden (jf. analogt Domstolens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 52, præmis 27-29).

⁹⁹ Desuden sikrer de retningslinjer, som Kommissionen vedtager for at beregne bødebeløbet, retssikkerheden for virksomhederne, da de fastlægger den metode, som Kommissionen har forpligtet sig til at anvende ved fastsættelse af bøder (jf. i denne retning Domstolens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i 52, præmis 23). Vedkommende myndighed kan ikke fravige den i konkrete tilfælde uden at angive grunde, som er i

overensstemmelse med princippet om ligebehandling (Domstolens dom af 18.5.2006, sag C-397/03 P, Archer Daniels Midland og Archer Daniels Midland Ingredients mod Kommissionen, Sml. I, s. 4429, præmis 91).

- 100 Desuden fremgår det af retspraksis, at Kommissionens tidligere beslutningspraksis ikke udgør den retlige ramme for de bøder, der pålægges på konkurrenceområdet (Rettens dom af 30.9.2003, sag T-203/01, Michelin mod Kommissionen, Sml. II, s. 4071, præmis 292). Kommissionen råder over et vidt skøn med hensyn til fastsættelsen af bødernes størrelse, og den er ikke bundet af de skøn, som den tidligere har foretaget (jf. Domstolens dom af 24.9.2009, forenede sager C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P, Erste Group Bank m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8681, præmis 123 og den deri nævnte retspraksis). Dette vide skøn tilsigter at sætte Kommissionen i stand til at tilskynde virksomhederne til at overholde konkurrencereglerne (jf. i denne retning Rettens dom af 29.4.2004, forenede sager T-236/01, T-239/01, T-244/01 — T-246/01, T-251/01 og T-252/01, Tokai Carbon m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1181, præmis 216). Den er i denne forbindelse ikke forpligtet til at anvende nøjagtige matematiske formler (dommen i sagen Michelin mod Kommissionen, præmis 292).
- 101 Endelig kan den omstændighed, at Kommissionen tidligere har pålagt bøder af en bestemt størrelsesorden i tilfælde af visse typer overtrædelser, ikke berøve den mulighed for at forhøje dette niveau inden for de i forordning nr. 1/2003 angivne rammer, hvis det er nødvendigt for at gennemføre konkurrencepolitikken. For at konkurrencereglerne kan gennemføres effektivt, må Kommissionen tværtimod til enhver tid have mulighed for at tilpasse bødeniveauet efter denne politiks krav (Domstolens dom af 28.6.2005, forenede sager C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P — C208/02 P og C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 5425, præmis 169, og Rettens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 51, præmis 395).
- 102 I den foreliggende sag må det for det første konstateres, at Kommissionen, da den i den anfægtede beslutning fastsatte forhøjelsen af bødens grundbeløb til 90 % på grund af gentagne overtrædelser, handlede i medfør af artikel 23, stk. 2 og 3, i forordning

nr. 1/2003 og i overensstemmelse med retningslinjernes punkt 28, første led, hvilket sagsøgeren ikke har bestridt. Desuden bemærkes, at i modsætning til hvad sidstnævnte har anført og i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 100 og 101, begrænsede den omstændighed, at Kommissionen har pålagt virksomheden en forhøjelse på 50 % af bødens grundbeløb i tidligere beslutninger, ikke i den anfægtede beslutning Kommissionens skøn med hensyn til fastsættelsen af den sats, hvormed bødens grundbeløb skal forhøjes.

- 103 Det bemærkes desuden, at sagsøgeren ikke har fremsat noget argument, som kan bevise, at Kommissionen, henset til de foreliggende omstændigheder, som viser virksomhedens stærke tilbøjelighed til at overtræde konkurrencereglerne, i den foreliggende sag har overskredet sin skøn ved at forhøje bødens grundbeløb med 90 %.
- 104 Sagsøgeren har derfor ikke ført bevis for, at Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet som defineret ovenfor i præmis 63 ved på grund af gentagne overtrædelser at forhøje grundbeløbet for den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt, med 90 %.
- 105 Det bemærkes desuden, at for så vidt som sagsøgeren har anført, at en forhøjelse af bødens grundbeløb med 90 % på grund af gentagne overtrædelser er uforholdsmæssig, i det omfang Elf Aquitaine er blevet pålagt en forhøjelse på 70 % af bødens grundbeløb som afskrækkende virkning, skal dette argument forkastes som irrelevant.
- 106 Det bemærkes således, at eftersom det er ubestridt, at forhøjelsen af bødens grundbeløb med 70 % ikke er blevet pålagt sagsøgeren, men alene Elf Aquitaine, sammen med hvilken den ikke længere udgjorde en enkelt virksomhed som omhandlet i artikel 81 EF på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning, kan denne forhøjelse ikke tages i betragtning for at bedømme, om den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt på grund af gentagne overtrædelser, er uforholdsmæssig. Desuden og under alle omstændigheder opfylder disse to forhøjelser to forskellige mål om afskrækkende

virkning. Hvis forhøjelsen med 90 % af grundbeløbet for den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt i den anfægtede beslutnings artikel 2, litra d), kan begrundes i det yderligere behov for at afskrække sagsøgeren, henset til virksomhedens tilbøjelighed til at overtræde konkurrencereglerne, opfylder forhøjelsen med 70 % for grundbeløbet af den bøde, som Elf Aquitaine er blevet pålagt i nævnte beslutnings artikel 2, litra e), behovet for at sikre en afskrækkende virkning af den bøde, som sidstnævnte er blevet pålagt, henset til, at virksomheden på grund af sin meget store samlede omsætning, som langt overstiger de andre kartelmedlemmers omsætning, lettere kunne fremskaffe de nødvendige midler til betaling af bøden.

¹⁰⁷ Sagsøgerens klagepunkt om en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet skal derfor forkastes delvist som ugrundet og delvist som irrelevant.

¹⁰⁸ Hvad for det andet angår sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat princippet om ligebehandling, i det omfang Kommissionen i den anfægtede beslutning ikke kunne pålægge virksomheden en anden sats for forhøjelse af bødens grundbeløb end den sats på 50 %, som virksomheden var blevet pålagt i de fire beslutninger vedtaget mellem 2003 2006, bemærkes, at i henhold til retspraksis kræver nævnte princip, at ensartede forhold ikke behandles forskelligt, og at forskellige forhold ikke behandles ensartet, medmindre en sådan behandling er objektivt begrundet (jf. Domstolens dom af 3.5.2007, sag C-303/05, *Advocaten voor de Wereld*, Sml. I, s. 3633, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).

¹⁰⁹ Det bemærkes i den foreliggende sag, at den omstændighed, at Kommissionen i sin tidligere beslutningspraksis har anvendt en bestemt sats for forhøjelse af bødens grundbeløb, ikke i sig selv, i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 100 og 101, indebærer, at den, henset til de faktiske omstændigheder

i den foreliggende sag, var frataget muligheden for i den anfægtede beslutning at forhøje denne sats inden for de grænser, som den havde fastsat i retningslinjerne, for at opfordre sagsøgeren til at ændre sin konkurrencebegrænsende adfærd.

- ¹¹⁰ Sagsøgerens klagepunkt om en tilsidesættelse af princippet om ligebehandling som følge af anvendelsen af en forhøjelse på 90 % af grundbeløbet for den bøde, som virksomheden er blevet pålagt på grund af gentagne overtrædelser, skal således forkastes som ugrundet.
- ¹¹¹ Hvad for det tredje angår sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat princippet om god forvaltningsskik ved at anvende en forhøjelse på 90 % af bødens grundbeløb på grund af gentagne overtrædelser, bemærkes, at det følger af retspraksis, at i tilfælde, hvor der tilkommer institutionerne et skøn ved varetagelsen af deres opgaver, er overholdelsen af de garantier, som er foreskrevet i fællesskabsretten vedrørende den administrative sagsbehandling, af særlig stor betydning. Disse garantier omfatter bl.a. kravet om, at den kompetente institution omhyggeligt og upartisk undersøger alle relevante forhold i den enkelte sag (jf. i denne retning Domstolens dom af 21.11.1991, sag C-269/90, Technische Universität München, Sml. I, s. 5469, præmis 14, samt Rettens dom af 24.1.1992, sag T-44/90, La Cinq mod Kommissionen, Sml. II, s. 1, præmis 86, og af 20.3.2002, sag T-31/99, ABB Asea Brown Boveri mod Kommissionen, Sml. II, s. 1881, præmis 99).
- ¹¹² Det bør i den foreliggende sag understreges, at som det fremgår af 525.-527. betragtning til den anfægtede beslutning, fandt Kommissionen, som i henhold til den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 100, ikke har pligt til at anvende nøjagtige matematiske formler ved fastsættelsen af bøderne, med rette, at det var nødvendigt at pålægge en høj sats for forhøjelsen af bødens grundbeløb eftersom »de første bøder [som sagsøgeren var blevet pålagt] ikke havde fået virksomheden til at ændre

adfærd» (525. betragtning til den anfægtede beslutning). Endvidere har sagsøgeren hverken fremført argumenter eller beviser, som understøtter virksomhedens påstand om, at Kommissionen ikke har foretaget en omhyggelig og upartisk undersøgelse af omstændighederne i sagen, som kan begrunde, at sidstnævnte pålægger virksomheden en forhøjelse af bødens grundbeløb med 90 %, henset til virksomhedens stærke tilbøjelighed til at tilsidesætte konkurrencereglerne.

113 Sagsøgeren har derfor ikke ført bevis for, at Kommissionen i den foreliggende sag har tilsidesat princippet om god forvaltningsskik.

114 Sagsøgerens argument, hvorefter sagsøgeren ikke skal lide de skadelige konsekvenser af den mangel på omhu, som Kommissionen har udvist i behandlingen af den foreliggende sag, og som ledte sidstnævnte til på de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag at anvende retningslinjerne, som i det væsentlige sanktionerer gentagelsestilfælde hårdt, skal herved forkastes som ugrundet. Sagsøgeren har således for det første ikke fremført noget argument eller bevis, som godtgør, at Kommissionen ikke har behandlet den foreliggende sag inden for en rimelig frist. For det andet er det en forudsætning for en effektiv anvendelse af konkurrencereglerne, at Kommissionen til enhver tid kan tilpasse bødeniveauet efter konkurrencepolitikens krav (jf. Retens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 51, præmis 210-212 og den deri nævnte retspraksis), og den kan ikke foreholdes, at den med henblik på fastsættelsen af satsen for forhøjelse af bødens grundbeløb på grund af gentagelsestilfælde har baseret sig på retningslinjerne, som finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i denne sag, hvilket sagsøgeren ikke har bestridt.

115 Sagsøgerens tredje klagepunkt og det andet anbringende i sin helhed skal derfor forkastes som ugrundede.

b) Om det tredje anbringende om den manglende indrømmelse til sagsøgeren af en nedsættelse af bøden i henhold til samarbejdsmeddelelsen fra 2002

Parternes argumenter

- ¹¹⁶ Sagsøgeren har i det væsentlige anført, at Kommissionen har begået en fejl ved ikke at indrømme virksomheden en nedsættelse af bøden på 30-50 % i medfør af samarbejdsmeddelelsen fra 2002. For det første var sagsøgeren den anden virksomhed, som den 18. oktober 2004 indgav en anmodning i medfør af nævnte meddelelse. For det andet repræsenterer de elementer, som den har givet Kommissionen, en betydelig merværdi, henset til de elementer, som Kommissionen rådede over i sagen på dette tidspunkt.
- ¹¹⁷ Sagsøgeren har for det første anført, at den tilgang, som Kommissionen har anvendt i den anfægtede beslutning, er i strid med den strengt kronologiske fortolkning, som er anvendt i dens hydrogenperoxid-beslutning. I sidstnævnte beslutning indrømmede Kommissionen den anden virksomhed, som indgav en anmodning i medfør af samarbejdsmeddelelsen fra 2002, en nedsættelse af bøden på 40 % til trods for den meget begrænsede karakter af de givne oplysninger.
- ¹¹⁸ Sagsøgeren har for det andet anført, at de oplysninger, som den har givet Kommissionen, har sat sidstnævnte i stand til at underbygge de oplysninger, som ikke var indeholdt i EKA's anmodning om bødefritagelse. Kommissionen fandt således med urette i 565.-577 betragtning til den anfægtede beslutning, at oplysningerne givet af sagsøgeren ikke havde bidraget med nogen betydelig merværdi, i det omfang de blot havde gjort det muligt at bekræfte de oplysninger, som Kommissionen allerede var i besiddelse af, og som den havde fået dels fra EKA i denne virksomheds anmodning

om bødefritagelse, dels i svaret fra Finnish Chemicals af 10. september 2004 på anmodningen om oplysninger fra Kommissionen.

- 119 Sagsøgeren har for det første bemærket, at Finnish Chemicals i sit svar af 10. september 2004 på anmodningen om oplysninger fra Kommissionen blot har begrænset sig til at besvare spørgsmålene om virksomhedens organisation og bekræfte, at de møder, som EKA havde opregnet, var blevet afholdt, samt navnet på deltagerne i disse møder. Finnish Chemicals har imidlertid hverken præciseret genstanden for nævnte møder eller underbygget de oplysninger, som EKA har givet, hvorefter der fandtes et kartel på markedet for natriumchlorat.
- 120 Sagsøgeren har for det andet anført, at sagsøgeren er den første virksomhed, som har underbygget erklæringerne fra EKA og navnlig de følgende fem oplysninger. Sagsøgeren har for det første bekræftet, at der var blevet indført en ordning for fordeling af kunder og mængder i 1990'erne, og at den var ophørt i begyndelsen af 2000. Sagsøgeren har dernæst underbygget EKA's mundtlige anmodning om bødefritagelse, hvorefter der fandtes et kompensationssystem, der i tilfælde af, at der konstateredes en positiv afvigelse mellem de mængder tildelt en karteldeltager og de salg, som sidstnævnte havde gennemført, tillod de berørte producenter at forhøje deres mængder det følgende år. Sagsøgeren har endvidere præciseret, at tre prisforhøjelser var blevet gennemført med succes. Sagsøgeren har desuden givet adskillige oplysninger om konflikten mellem kartellets medlemmer vedrørende kunden MODO. Endelig har virksomheden angivet, at kartellet afsluttedes i 2000 efter vedtagelsen af programmer om overholdelse af konkurrenceretten.
- 121 Det følger for det første af det foregående, at de oplysninger, som sagsøgeren har givet Kommissionen, har sat Kommissionen i stand til at underbygge og supplere oplysningerne fra EKA vedrørende arten og varigheden af kartellet, dets funktionsmåde og dets virkning på det omhandlede marked, som Finnish Chemicals ikke havde bekræftet i sit svar på anmodningen om oplysninger fra Kommissionen af 10. september 2004.

- 122 For det andet havde sagsøgerens bidrag en betydelig merværdi, i det omfang bidraget ved at beskrive overtrædelsen i lignende vendinger som dem anvendt af EKA havde gjort det muligt at underbygge de væsentligste aspekter af kartellet og at styrke Kommissionens mulighed for at bevise overtrædelsen. EKA's anmodning om bødefritagelse har således isoleret set kun haft en begrænset bevisværdi, i det omfang — således som sidstnævnte har erkendt i virksomhedens mundtlige anmodning om bødefritagelse — de oplysninger, som virksomheden havde givet, ikke altid havde kunnet efterprøves og derfor havde kunnet bestrides af andre kartelmedlemmer. Som Kommissionen har fastslået i flere andre beslutninger, kan en bestyrkelse af oplysninger, som allerede er i Kommissionens besiddelse, i sig selv begrunde en nedsættelse af bøden i medfør af samarbejdsmeddelelsen fra 2002.
- 123 Sagsøgeren har for det tredje anført, at de oplysninger, som virksomheden har givet Kommissionen, har kastet lys over en vist antal nye elementer, som Kommissionen ikke tidligere rådede over, og som således i betydeligt omfang har styrket dens mulighed for at føre bevis for de omhandlede faktiske omstændigheder. Den har herved bemærket, at det fremgår af retspraksis, at Kommissionen ikke kan give fortrinsret til visse dokumenter fra én virksomhed til skade for dokumenter, som tidligere er blevet tilvejebragt af en anden virksomhed, og at vurderingen af merværdien af de oplysninger, som en virksomhed har givet, ikke kan afhænge af, om Kommissionen vælger at udnytte dem eller ej.
- 124 Sagsøgeren har, som virksomheden har angivet i punkt 210 og 211 i sine bemærkninger som svar på klagepunktsmeddelelsen, oplyst Kommissionen om, at der foreligger et dokument, som der er henvist til i 76. betragtning til den anfægtede beslutning, hvoraf den ikke har beholdt en kopi, for hver fælles kunde, over de salgsmængder, som hver producent af natriumchlorat havde tilladelse til at levere til disse kunder inden for rammerne af aftalen om fordeling af markederne. Tilstedeværelsen af et sådant dokument viser, i hvilken grad kartellet var struktureret.

125 Sagsøgeren har for det andet i sine bemærkninger som svar på klagepunktsmeddelelsen angivet, at den var den første virksomhed, som identificerede de kontinental-europæiske kunder, som har været genstand for en fordeling af salgsmængder mellem producenterne af natriumchlorat. Den er derfor af den opfattelse, at denne oplysning har kunnet sætte Kommissionen i stand til at vurdere kartellets geografiske udstrækning og således har kunnet danne grundlag for anmodninger om oplysninger for at kontrollere, om prisforhøjelserne reelt er blevet anvendt. Sagsøgeren har herved præciseret, i modsætning til hvad Kommissionen har anført, at af de ni kunder, som sagsøgerens repræsentant, M.L., havde identificeret, var kun to af dem allerede blevet identificeret af EKA.

126 Sagsøgeren har for det fjerde anført, at selve ordlyden af den anfægtede beslutning viser, at Kommissionen har støttet sig til flere oplysninger, som virksomheden havde givet, for at fastslå, at der er sket en overtrædelse, og bestyrke et vist antal oplysninger fra andre kilder. Den har herved henvist til 76., 98., 207., 254., 273. og 284. betragtning til den anfægtede beslutning såvel som til fodnote 116, 118, 142, 259, 305, 325 og 337 i nævnte beslutning.

127 Sagsøgeren har dernæst præciseret, at i modsætning til hvad Kommissionen har anført, vedrører 254. betragtning til den anfægtede beslutning ikke et møde, som blev afholdt i foråret 2000, hvis afholdelse det ikke har været muligt at underbygge, men derimod et møde, som fandt sted i 1999 med Finnish Chemicals, i løbet af hvilket sidstnævnte erklærede »at være eneleverandør [for kunden] MODO [efter] en aftale indgået af dets moderselskab med MODO, hvilket brød den aftale, som forelå mellem EKA, Finnish Chemicals og [virksomheden selv] vedrørende denne kunde«.

128 Kommissionen har rejst indsigelser mod sagsøgerens argumenter.

Rettens bemærkninger

- ¹²⁹ Kommissionen har i samarbejdsmeddelelsen fra 2002 fastsat betingelserne for, hvornår virksomheder, der samarbejder med Kommissionen i forbindelse med dennes undersøgelser af en kartelsag, kan fritages for bøder eller få nedsat den bøde, de ellers ville være blevet pålagt.
- ¹³⁰ I medfør af punkt 20 i samarbejdsmeddelelsen fra 2002 »[kan] virksomheder, der ikke opfylder betingelserne [for at opnå en bødefritagelse], [...] være berettiget til en nedsættelse af bøder, de ellers ville være blevet pålagt«.
- ¹³¹ Punkt 21 i samarbejdsmeddelelsen fra 2002 bestemmer, at »[f]or at være berettiget [til en nedsættelse af bøden i medfør af nævnte meddelelses punkt 20] skal en virksomhed forsyne Kommissionen med bevismateriale vedrørende den formodede overtrædelse, som repræsenterer en betydelig merværdi i forhold til det bevismateriale, Kommissionen allerede er i besiddelse af, og bringe sin deltagelse i den formodede ulovlige aktivitet til ophør senest på det tidspunkt, hvor den fremlægger bevismaterialet«.
- ¹³² Punkt 23, litra b), andet afsnit, i samarbejdsmeddelelsen fra 2002 indeholder således tre grupper af bødenedsættelser. Den første virksomhed, der opfylder betingelsen i nævnte meddelelses punkt 21, har således ret til en nedsættelse af bøden på mellem 30 og 50 %, den anden virksomhed en nedsættelse på mellem 20 og 30 %, og de efterfølgende virksomheder en maksimal nedsættelse af bøden på 20 %.

- ¹³³ Punkt 23, litra b), andet afsnit, i samarbejdsmeddelelsen fra 2002 angiver, at »[f]or at kunne fastsætte nedsættelsens størrelse inden for hver af disse grupper vil Kommissionen tage tidspunktet for fremlæggelsen af det fremlagte bevismateriale, som falder ind under betingelserne fastlagt under [nævnte meddelelser] artikel 21, i betragtning, foruden hvorvidt det repræsenterer betydelig merværdi«, og at Kommissionen »også kan tage omfanget og varigheden af samarbejde tilvejebragt af virksomheden efter datoen for fremlæggelsen i betragtning«.
- ¹³⁴ Ifølge retspraksis har Kommissionen desuden et vidt skøn for metoden til bødebe-
regning, og den kan herved tage hensyn til mange forhold, herunder de pågældende
virksomheders samarbejde ved undersøgelserne gennemført af denne institutions
tjenestegrene. Kommissionen skal som led heri foretage vanskelige faktiske skøn,
bl.a. vedrørende de nævnte virksomheders respektive samarbejde (Domstolens dom
af 10.5.2007, sag C-328/05 P, SGL Carbon mod Kommissionen, Sml. I, s. 3921, præ-
mis 81, og dommen i sagen Gütermann og Zwicky mod Kommissionen, nævnt oven-
for i præmis 63, præmis 219).
- ¹³⁵ Desuden kan kun et åbenbart urigtigt skøn fra Kommissionen i forbindelse med be-
dømmelsen af kartelmedlemmers samarbejde anfægtes, eftersom Kommissionen har
et vidt skøn ved vurderingen af kvaliteten og brugbarheden af en virksomheds samar-
bejde, navnlig i forhold til andre virksomheders bidrag (dommen i sagen SGL Carbon
mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 134, præmis 88). Det bemærkes lige-
ledes i denne forbindelse, at selv om det påhviler Kommissionen at angive grundene
til, at den vurderer, at det af virksomheder inden for rammerne af samarbejdsmed-
delelsen fremlagte materiale udgør et bidrag, der begrundet en bødenedsættelse, el-
ler modsat ikke udgør et sådant bidrag, påhviler det derimod de virksomheder, der
ønsker at anfægte Kommissionens beslutning i den henseende, at godtgøre, at Kom-
missionen i mangel af sådanne af virksomhederne frivilligt fremlagte oplysninger i
det væsentlige ikke ville have været i stand til at godtgøre overtrædelsen og således
vedtage en beslutning om pålæggelse af bøder (dommen i sagen Erste Group Bank
m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 100, præmis 297).

- 136 Begrundelsen for en bødenedsættelse i tilfælde af samarbejde fra virksomheders side, som har deltaget i overtrædelser af konkurrenceretten, beror desuden på den betragtning, at et sådant samarbejde gør det lettere for Kommissionen at konstatere en overtrædelse og i givet fald bringe den til ophør (dommen i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 101, præmis 399, og Rettens dom af 14.5.1998, sag T-338/94, Finnboard mod Kommissionen, Sml. II, s. 1617, præmis 363). I betragtning af begrundelsen for nedsættelsen kan Kommissionen ikke se bort fra brugbarheden af de fremlagte oplysninger, som nødvendigvis afhænger af det bevismateriale, den allerede er i besiddelse af (dommen i sagen Gütermann og Zwicky mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 63, præmis 220).
- 137 Desuden følger det af retspraksis, at når en virksomhed som led i samarbejdet blot bekræfter, men mindre præcist og udførligt, visse oplysninger, som en anden virksomhed allerede har fremlagt som led i samarbejdet, kan førstnævnte virksomheds samarbejde — skønt det kan have en vis nytte for Kommissionen — ikke anses for at have et omfang, der kan sammenlignes med omfanget af det samarbejde, der blev udvist af den virksomhed, der først fremlagde de pågældende oplysninger. En forklaring, der kun i en vis udstrækning bekræfter en forklaring, som Kommissionen i forvejen var i besiddelse af, letter således ikke dens arbejde væsentligt. Dermed er forklaringen ikke tilstrækkelig til, at den kan begrunde en nedsættelse af bøden som følge af samarbejde (jf. i denne retning Rettens dom af 8.7.2004, sag T-44/00, Mannesmannröhren-Werke mod Kommissionen, Sml. II, s. 2223, præmis 301, samt Rettens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 51, præmis 455, og dommen i sagen Gütermann og Zwicky mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 63, præmis 222).
- 138 Endelig giver en virksomheds samarbejde under undersøgelsen ikke ret til nogen bødenedsættelse, når dette samarbejde ikke er gået ud over, hvad der fulgte af de forpligtelser, som påhvilede den i henhold til artikel 18 i forordning nr. 1/2003 (Rettens dom af 10.3.1992, sag T-12/89, Solvay mod Kommissionen, Sml. II, s. 907, præmis 341 og 342, og Rettens dom i Danone-sagen, nævnt ovenfor i præmis 51, præmis 451).

- 139 I den foreliggende sag bemærkes indledningsvis, at det er ubestridt, at som det fremgår af 561. betragtning til den anfægtede beslutning, var sagsøgeren den anden virksomhed efter EKA, som indgav en anmodning i medfør af samarbejdsmeddelelsen fra 2002. Desuden har Kommissionen i 565. betragtning til den anfægtede beslutning, uden at sagsøgeren har bestridt dette, angivet, at kun de oplysninger, der er indeholdt i punkt 3 i svaret på nævnte beslutning af 18. oktober 2004 på Kommissionens anmodning om oplysninger af 10. september 2004 (herefter »sagsøgerens svar«) udgør oplysninger, som går videre end sidstnævntes forpligtelse til at besvare anmodningen om oplysninger fra Kommissionen, som virksomheden havde fået tilsendt i medfør af artikel 18 i forordning nr. 1/2003. Oplysningerne i punkt 3 i sagsøgerens svar, som vedrører den samtale, som sagsøgeren havde den 24. september 2004 med virksomhedens ansatte, M.L., vedrører direkte de faktiske omstændigheder angående den omhandlede overtrædelse.
- 140 Det er således alene i lyset af de oplysninger, der er indeholdt i punkt 3 i sagsøgerens svar, at de fire klagepunkter, som virksomheden har rejst, skal undersøges for at fastslå, om Kommissionen har anlagt et åbenbart urigtigt skøn, da den fandt, at de oplysninger, som virksomheden havde givet til Kommissionen ikke havde en betydelig merværdi, og at de derfor ikke kunne begrunde indrømmelsen af en nedsættelse med 30-50 % af den bøde, som virksomheden var blevet pålagt.
- 141 Hvad for det første angår sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen i den anfægtede beslutning burde have indrømmet virksomheden en nedsættelse af bøden, som den havde gjort i hydrogenperoxid-beslutningen til trods for den meget begrænsede karakter af de oplysninger, som virksomheden havde givet vedrørende det omhandlede kartel i sidstnævnte beslutning, skal dette forkastes som ugrundet. Ud over det forhold, at det ikke er i lyset af dens egen tidligere beslutningspraksis, men derimod i lyset af samarbejdsmeddelelsen fra 2002, at Kommissionen skal undersøge, om det samarbejde, som en virksomhed har tilbudt, begrunder en indrømmelse af en nedsættelse af bøden, gør sagsøgerens argument det ikke muligt at fastslå, at de oplysninger, som den har givet, repræsenterer en betydelig merværdi under de

foreliggende omstændigheder, henset til de beviser, som Kommissionen rådede over på tidspunktet for virksomhedens ansøgning i medfør af nævnte meddelelse.

- ¹⁴² Hvad for det andet angår sagsøgerens klagepunkt, hvorefter virksomheden var den første til at underbygge oplysningerne givet af EKA i virksomhedens anmodning om bødefritagelse, skal de fem oplysninger, som den har anført repræsenterer en betydelig merværdi for Kommissionen, undersøges.
- ¹⁴³ For det første bemærkes, at for så vidt som sagsøgeren har oplyst Kommissionen, at »en ordning for fordeling af kunder og mængder [var blevet] gennemført [ved] slutningen af 1993 af visse producenter af natriumchlorat«, har Kommissionen i 569. betragtning til den anfægtede beslutning anført, at »[sagsøgeren havde] bekræftet forekomsten af ordningen i generelle vendinger, men [havde] ikke fremlagt noget skriftligt bevis fra den periode, som de faktiske omstændigheder vedrører, der har gjort det muligt at styrke muligheden for at godtgøre de omhandlede faktiske omstændigheder«. Det bemærkes herved, at Kommissionen ikke har anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at udelukke, at denne oplysning kan have en betydelig merværdi. Det bemærkes således, at foruden den omstændighed, at det af EKA's mundtlige anmodning om bødefritagelse fremgår, at sidstnævnte allerede havde oplyst Kommissionen om en sådan ordning, har sagsøgeren hverken underbygget denne oplysning ved skriftlige beviser eller givet yderligere præciseringer med hensyn til datoer, steder, fremgangsmåder eller beløb omfattet af nævnte fordeling af mængder og kunder. Sagsøgerens bekræftelse i virksomhedens mundtlige erklæring af, at der er sket en fordeling af mængder og kunder, kan således ikke i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 137, i sig selv anses for at være af betydelig merværdi.
- ¹⁴⁴ Hvad dernæst angår oplysningen fra sagsøgeren om, at der fandtes et kompensationsystem mellem de berørte producenter, som satte dem i stand til at forhøje deres mængder det følgende år, bemærkes, at som angivet ovenfor i præmis 143, har Kommissionen i 569. betragtning til den anfægtede beslutning, anført, at »hvad angår mekanismen for fordeling af markederne for natriumchlorat [havde] [den] allerede

modtaget disse oplysninger i forbindelse med den mundtlige erklæring fra EKA«, og at »[sagsøgeren havde] bekræftet forekomsten af ordningen i generelle vendinger, men [havde] ikke fremlagt noget skriftligt bevis fra den periode, som de faktiske omstændigheder vedrører, der har gjort det muligt at styrke Kommissionens mulighed for at bevise de omhandlede faktiske omstændigheder«. Det må herved konstateres, at Kommissionen ikke har anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at udelukke, at denne oplysning har en betydelig merværdi. Foruden den omstændighed, at det af EKA's mundtlige anmodning om bødefritagelse fremgår, at sidstnævnte allerede havde oplyst Kommissionen om den kompensationsordning, som var gennemført i visse medlemsstater, har sagsøgeren hverken fremlagt et skriftligt bevis, som kan godtgøre, at en sådan ordning eksisterer, eller i sin mundtlige erklæring givet præciseringer med hensyn til datoer, steder og fremgangsmåder vedrørende nævnte ordning.

¹⁴⁵ Hvad endvidere angår den omstændighed, at sagsøgeren har oplyst Kommissionen om tre prisforhøjelser, som med succes havde fundet sted, har Kommissionen herved i 572. betragtning til den anfægtede beslutning angivet, at »hvad angår prisforhøjelserne i 1993, 1994 og 1995, har [M.L.] i meget generelle vendinger bekræftet de oplysninger, som allerede var givet af EKA, uden spontant at give andre præciseringer vedrørende den omhandlede adfærd«. Det bemærkes herved, at Kommissionen ikke har anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at udelukke, at denne oplysning kan have en betydelig merværdi. Foruden det forhold, at det af EKA's mundtlige anmodning om bødefritagelse fremgår, at sidstnævnte allerede havde givet Kommissionen detaljerede oplysninger om perioderne for, størrelsen af og mekanismen for disse prisforhøjelser, har sagsøgeren ikke fremlagt hverken beviser eller yderligere detaljer end dem, som Kommissionen allerede var i besiddelse af til støtte for sine påstande, således at sagsøgeren ikke væsentligt har lettet Kommissionens arbejde som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 137.

¹⁴⁶ Hvad endvidere angår de »omfattende oplysninger om den konflikt, som der havde været mellem karteldeltagerne« efter beslutningen fra kunden MODO om ikke længere at foretage sine indkøb hos sagsøgeren fra midten af 1998, og de forskellige møder, som fulgte heraf i løbet af 1999 og i foråret 2000, som sagsøgeren har oplyst Kommissionen om, bemærkes, at sidstnævnte navnlig i 573. betragtning til den anfægtede beslutning, har angivet, at »erklæringerne fra [M.L.] har bekræftet de

vigtigste elementer i erklæringerne fra EKA og fra Finnish Chemicals, men [...] har ikke frembragt nye elementer eller yderligere beviser, som i væsentlig grad styrker Kommissionens mulighed for at bevise de omhandlede faktiske omstændigheder«. Det må herved konstateres, at Kommissionen ikke har anlagt noget åbenbart urigtigt skøn ved at udelukke, at denne oplysning har en betydelig merværdi. Foruden den omstændighed, at EKA i virksomhedens mundtlige anmodning om bødefritagelse havde oplyst Kommissionen om, at der bestod en konflikt mellem kartelmedlemmerne vedrørende kunden MODO, bemærkes, at sagsøgeren hverken har fremlagt beviser eller præciseringer til støtte for sine påstande, som sætter Kommissionen i stand til at bevise overtrædelsens faktiske omstændigheder, som sidstnævnte, som det fremgår udtrykkeligt af 215. og 216. betragtning til den anfægtede beslutning, har måttet bevise på grundlag af dokumenter fra Finnish Chemicals.

¹⁴⁷ Hvad i øvrigt angår oplysningen fra sagsøgeren om, at kartellet afsluttedes i midten af 2000 efter vedtagelsen af programmer om overholdelse af konkurrenceretten, har Kommissionen i 575. betragtning til den anfægtede beslutning, angivet, at »[M.L.] nøjedes med at bekræfte erklæringen fra EKA vedrørende virkningen af vedtagelsen af «compliance-programmerne», uden at bidrage med nye beviser i denne forbindelse«. Det skal herved konstateres, at Kommissionen ikke har anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at udelukke, at denne oplysning har en betydelig merværdi. Foruden den omstændighed, at denne ene oplysning ikke er præcis i forhold til den eksakte dato, som Kommissionen har lagt til grund for at fastslå overtrædelsens ophør, nemlig den 9. februar 2000 [jf. den anfægtede beslutnings artikel 1, litra e)] har sagsøgerens mundtlige bekræftelse af denne oplysning, som Kommissionen allerede rådede over, ikke i sig selv væsentligt lettet Kommissionens opgave som omhandlet i den retspraksis, der i nævnt ovenfor i præmis 137.

¹⁴⁸ I lyset af det foregående skal sagsøgerens klagepunkt, hvorefter de oplysninger, som den har givet Kommissionen, og som understøtter oplysninger, som sidstnævnte allerede rådede over, havde en betydelig merværdi, forkastes.

- 149 For det tredje bemærkes, at for så vidt som sagsøgeren har gjort gældende, at visse oplysninger, som virksomheden havde givet Kommissionen, havde kastet lys over nye elementer, som Kommissionen ikke før havde haft kendskab til, og som i betydeligt omfang har styrket Kommissionens mulighed for at bevise de omhandlede faktiske omstændigheder, skal de to oplysninger, som sagsøgeren har henvist til støtte for det klagepunkt, undersøges.
- 150 Hvad for det første angår den omstændighed, at sagsøgeren har oplyst Kommissionen om, at der findes en liste, som den ikke har beholdt, og som for hver fælles kunde for medlemmerne af kartellet har præciseret de salgsmængder, som de leverede til dem, bemærkes, at Kommissionen ikke har anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved ikke at indrømme en nedsættelse af bøden herfor. Eftersom sagsøgeren, som Kommissionen har anført i 76. betragtning til den anfægtede beslutning, ikke har givet Kommissionen denne liste, satte en sådan oplysning ikke Kommissionen i stand til at bevise de forhold, der indebærer den omhandlede overtrædelse.
- 151 Hvad dernæst angår den omstændighed, at sagsøgeren var den første virksomhed til at identificere de kontinentaleuropæiske kunder, som havde været genstand for en fordeling af mængder, hvilket har sat Kommissionen i stand til at vurdere kartellets geografiske udstrækning og således har kunnet danne grundlag for anmodninger om oplysninger, bemærkes, at selv om Kommissionen ikke specifikt har udtalt sig om dette argument i den anfægtede beslutning, har den imidlertid i 576. betragtning til den anfægtede beslutning anført navnlig, at »generelt må kvaliteten og kvantiteten af oplysningerne fra [sagsøgeren] anses for meget begrænset«, og at »selv om [sagsøgeren] meget generelt har kunnet bekræfte visse aspekter ved kartellets funktionsmåde, har den ikke gjort det på en måde, som i væsentlig grad styrker Kommissionens mulighed for at bevise overtrædelsen«. Det bemærkes herved, at Kommissionen ikke har anlagt et åbenbart urigtigt skøn. Selv om listen over navne på virksomheder, som var omfattet af kartellet, supplerede den liste, som EKA havde givet til Kommissionen, forholder det sig ikke desto mindre således, at en sådan oplysning, idet den ikke har givet detaljer om gennemførelsen af, datoerne og tallene for ordningen med fordeling af mængder, som de nævnte virksomheder var omfattet af, ikke havde en betydelig merværdi for Kommissionen. Sagsøgerens argument fremsat under retsmødet, hvorefter Kommissionen havde kunnet supplere de oplysninger, som virksomheden havde

givet den, ved at fremsende anmodninger om oplysninger til de virksomheder, som var omfattet af kartellet, ændrer ikke denne konklusion. I det omfang sagsøgeren selv således ikke har givet disse detaljerede oplysninger, som den nødvendigvis måtte have kendskab til, eftersom den havde deltaget i nævnte fordelingsordning, ændrer den omstændighed, at Kommissionen eventuelt havde kunnet underbygge eller supplere disse oplysninger ved at anvende sine egne undersøgelsesbeføjelser, ikke konklusionen om, at oplysningen fra sagsøgeren ikke væsentligt har lettet Kommissionens opgave med at konstatere de forhold, der indebærer den omhandlede overtrædelse.

- ¹⁵² Sagsøgerens tredje klagepunkt, hvorefter de oplysninger, som virksomheden har givet Kommissionen, og som sidstnævnte ikke tidligere havde haft kendskab til, var af betydelig merværdi, skal derfor forkastes som ugrundet.
- ¹⁵³ Hvad for det fjerde angår sagsøgerens klagepunkt, hvorefter selve ordlyden af den anfægtede beslutning viser, at Kommissionen har baseret sig på flere oplysninger, som virksomheden havde givet, for at konstatere, at der forelå en overtrædelse, og underbygge et vist antal oplysninger fra andre kilder, skal det undersøges, om det fremgår af de betragtninger til den anfægtede beslutning, som sagsøgeren henviser til, og som er anført ovenfor i præmis 126, at virksomheden reelt i betydelig grad har styrket Kommissionens mulighed for at bevise de forhold, der indebærer den omhandlede overtrædelse.
- ¹⁵⁴ Hvad først og fremmest angår 76. betragtning til den anfægtede beslutning og fodnote 116 herom har Kommissionen her beskrevet kartellets generelle funktionsmåde, som navnlig var kendetegnet ved »jævnlig kontakt i form af bilaterale eller multilaterale møder og telefonsamtaler uden dog at følge en på forhånd fastlagt plan«. Kommissionen har herudover anført, at »ifølge [sagsøgeren] var der ved kartellets

påbegyndelse blevet udarbejdet en liste over fælles kunder og de salgsmængder, som hver af producenterne af natriumchlorat, der var medlemmer af kartellet, havde til-ladelse til at levere til kunderne«, og »[sagsøgeren] har imidlertid ikke fremlagt den omhandlede liste for Kommissionen«. Det må herved konstateres, at af de samme grunde som dem, der er nævnt ovenfor i præmis 144 og 150, var denne oplysning, med hensyn til hvilken Kommissionen udtrykkeligt har fastslået, at sagsøgeren ikke havde tilvejebragt noget materielt bevis, ikke af betydelig merværdi. Kommissionen har således ikke anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at udelukke, at denne oplysning har en sådan værdi.

155 Hvad endvidere angår fodnote 118 i den anfægtede beslutning har Kommissionen anført, at sagsøgeren »har bekræftet [de mundtlige erklæringer fra EKA vedrøren-de] mekanismen for opdeling af markedet og kompensationsordningen beskrevet af EKA«. Det bemærkes herved, at selv om sagsøgeren har underbygget tilstedeværel-sen af en sådan konkurrencebegrænsende praksis, er denne ene oplysning imidlertid ikke tilstrækkelig i sig selv til at sætte Kommissionen i stand til at bevise de forhold, der indebærer overtrædelsen. Af samme grunde som dem, der er angivet ovenfor i præmis 144, kan denne ene oplysning, som Kommissionen allerede kendte til, ikke anses for at have en betydelig merværdi.

156 Hvad dernæst angår 98. betragtning til den anfægtede beslutning og fodnote 142 her-om har Kommissionen her navnlig anført, at »EKA også oplyser, at det omkring 1995 med Finnish Chemicals og [sagsøgeren] blev besluttet at »gennemføre en betydelig prisforhøjelse, som har virket« for Portugal, henset til devalueringen af escudoen«, at »beviserne fremlagt af EKA viser, at virksomheden i 1995 forhøjede de takster, som den anvendte over for sine portugisiske kunder, fra 31 til 44% i forhold til priserne anvendt i 1993«, og at »[sagsøgeren] også gennemførte en prisforhøjelse i 1995«. Det fremgår således af den anfægtede beslutning, at denne prisforhøjelse i 1995 blev fast-slået på grundlag af mundtlige oplysninger og dokumenter fra EKA, hvilket sagsøge-ren ikke har bestridt. Selv om denne mundtlige oplysning fra sagsøgeren bekræfter oplysningen fra EKA, kan den ikke i overensstemmelse med den retspraksis, der er

nævnt ovenfor i præmis 137, anses for at være af en betydelig merværdi, eftersom den allerede var blevet givet af EKA, og sagsøgeren ikke har givet supplerende detaljer vedrørende nævnte prisforhøjelse.

- ¹⁵⁷ Hvad desuden angår 207. betragtning til den anfægtede beslutning og fodnote 259 herom har Kommissionen i denne forbindelse anført, at »[d]et bemærkes, at i forbindelse med drøftelserne mellem Finnish Chemicals og [sagsøgeren] vedrørende [kunden] MODO, har M.[L.] ringet til M.[B.] (repræsentant for Quadrimex, Finnish Chemicals' importør i Frankrig) for at drøfte mængder mistet af [sagsøgeren]«, og at »M.[L.] under disse telefonsamtaler den 2. og 5. oktober 1998 klagede over den aggressive adfærd på det skandinaviske marked og krævede en mængdekompensation for [sagsøgeren]«. Det fremgår herved af dokumenterne nævnt i fodnote 257 i den anfægtede beslutning og af punkt 4.3.1.20 i nævnte beslutning med overskriften »1998 — konflikt vedrørende kunden MODO«, at Kommissionen for at fastlægge den præcise natur af kontakterne mellem konkurrenterne vedrørende forsyningen af kunden MODO, datoerne for disse kontakter og de fordelte mængder fuldt ud har baseret sig på de præcise oplysninger, som Finnish Chemicals havde givet den. Kommissionen har således ikke anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at udelukke, at oplysningen fra sagsøgeren i denne forbindelse har en betydelig merværdi.

- ¹⁵⁸ Hvad endvidere angår 254. betragtning til den anfægtede beslutning og fodnote 305 herom har Kommissionen her anført, at sagsøgeren har erklæret, at »[M.L.] mener at kunne huske et møde mellem Finnish Chemicals og [sagsøgeren] for at forstå, hvorfor de regler om fordeling, som fandt anvendelse på MODO, ikke længere blev overholdt«, og at »Finnish Chemicals i løbet af dette møde, som [M.L.] mener fandt sted i løbet af første kvartal af 1999 i Finland, erklærede at være blevet eneleverandør [for kunden] MODO [efter] en aftale indgået af dets moderselskab med MODO, hvilket

brød den aftale, som forelå mellem EKA, Finnish Chemicals og [sagsøgeren] vedrørende denne kunde«. Det skal herved anføres, at Kommissionen i 255. betragtning til den anfægtede beslutning, tilføjede, at »eftersom kontrakten mellem MODO og Finnish Chemicals imidlertid først blev indgået i september 1999, er Kommissionen af den opfattelse, at [M.L.] har blandet datoerne og stederne sammen, og at han i virkeligheden henviser til mødet den 9. november 1999 i København«. Foruden den omstændighed, at den mundtlige oplysning fra sagsøgeren efter sagsøgerens eget udsagn er usikker (»[M.L.] mener at kunne huske«), men også upræcis, må det under alle omstændigheder konstateres, at Kommissionen langt fra at anvende denne oplysning til at bevise de forhold, der indebærer overtrædelsen, i 255. betragtning til den anfægtede beslutning udtrykkeligt anfører, at disse oplysninger er urigtige, hvilket sagsøgeren i øvrigt ikke har bestridt. Kommissionen har derfor ikke anlagt et åbenbart urigtigt skøn, da den fastslog, at denne oplysning, som ikke var blevet underbygget, var helt uden betydelig merværdi.

- 159 Hvad desuden angår fodnote 325 i den anfægtede beslutning, henviser denne til 273. betragtning til nævnte beslutning, hvori Kommissionen navnlig anfører, at sagsøgeren »har henvist til et møde mellem EKA, Finnish Chemicals og [virksomheden selv] »i foråret 2000«, og at det må formodes, at der er tale om mødet den 9. februar 2000, som er beskrevet i 283. betragtning til den [anfægtede beslutning]«. I sidstnævnte betragtning præciserer Kommissionen, at i forbindelse med mødet den 9. februar 2000 »sagde EKA, at [virksomheden] nægtede at deltage i enhver form for ny drøftelse med konkurrenterne«. I 284. betragtning til den anfægtede beslutning og i fodnote 337 herom har Kommissionen anført, at »ændringerne, som har fundet sted på markedet for natriumchlorat i Fællesskabet i 1999 (navnlig i forhold til indgåelsen af leveringskontrakten mellem Finnish Chemicals og MODO) har resulteret i, at der ikke længere er kontakt mellem producenterne af natriumchlorat, og selv om der i januar og februar 2000 stadig har fundet enkelte telefonsamtaler og møder sted [...], er omfanget af det sædvanlige samarbejde, som hovedsageligt omfattede bestræbelser på at fordele salgsmængderne, ikke blevet genoprettet«. I fodnote 337 i den anfægtede beslutning har Kommissionen præciseret, at »EKA og [sagsøgeren] henviser til deres respektive interne »compliance«-programmer med hensyn til konkurrencereglerne, som blev indført i 1999 og i 2000«, mens »Finnish Chemicals angiver, at kontakterne med konkurrenterne er blevet overflødige, da først kontrakten med [kunden] MODO

blev indgået«. I lyset af det foregående må det konstateres, at Kommissionen ikke har anlagt et åbenbart urigtigt skøn, da den fandt, at oplysningerne fra sagsøgeren ikke var af betydelig merværdi. Foruden den omstændighed, at oplysningen fra sagsøgeren, hvorefter kartellet var ophørt efter indførelsen af »compliance«-programmer med hensyn til konkurrencereglerne, savner præcision i forhold til den eksakte dato, som Kommissionen har lagt til grund for at fastslå overtrædelsens ophør, er det på grundlag af præciseringerne fra EKA, som det fremgår af 290. betragtning til den anfægtede beslutning, at Kommissionen har kunnet fastslå, at overtrædelsen var ophørt med mødet i erhvervsorganisationen CEFIC, som afholdtes den 9. februar 2000.

- ¹⁶⁰ Sagsøgerens fjerde klagepunkt, hvorefter det fremgår af selve ordlyden af den anfægtede beslutning, at virksomheden havde givet en oplysning af betydelig merværdi, og det tredje anbringende i sin helhed, skal derfor forkastes som ugrundede.

c) Om det fjerde anbringende om en manglende indrømmelse til sagsøgeren af en nedsættelse af bøden uden for anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen fra 2002

- ¹⁶¹ Sagsøgeren har i det væsentlige anført, at Kommissionen har begået retlige og faktiske fejl ved ikke at indrømme virksomheden en nedsættelse af bøden uden for anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen fra 2002. Retten finder det hensigtsmæssigt at undersøge de tre led af dette anbringende i en rækkefølge, som delvist adskiller sig fra den rækkefølge, som sagsøgeren har rejst dem i.

Om andet led om retlige og faktiske fejl, som Kommissionen har begået, idet den fandt, at sagsøgerens samarbejde ikke begrundede en nedsættelse af bøden på grund af formildende omstændigheder fastsat i retningslinjerne

— Parternes argumenter

¹⁶² Sagsøgeren har anført, at Kommissionen har begået retlige og faktiske fejl, i det omfang virksomheden ikke er blevet indrømmet nogen nedsættelse af bøden på grund af formildende omstændigheder til trods for, at retningslinjernes punkt 29, fjerde led, foreskriver en sådan nedsættelse. Ifølge sagsøgeren bestemmer nævnte punkt, som Kommissionen ikke kan fortolke indskrænkende ved at begrænse anvendelsen heraf til usædvanlige omstændigheder, således, at en virksomhed, som har samarbejdet utilstrækkeligt i henhold til samarbejdsmeddelelsen fra 2002, kan opnå en bødenedsættelse, hvis den effektivt samarbejder, og dette samarbejde går ud over dens retlige pligt til at samarbejde.

¹⁶³ Sagsøgeren har for det første anført, at Kommissionen i 385.-398. betragtning til Kommissionens beslutning af 20. oktober 2005 om en procedure i henhold til artikel 81, stk. 1, [EF] (sag COMP/C.38.281/B.2 — Råtobak — Italien) har anvendt retningslinjernes punkt 29, fjerde led, for at indrømme en nedsættelse af bøden med 50 % på grund af formildende omstændigheder til en virksomhed, over for hvilken der var foretaget en tilbagekaldelse af den betingede bødefritagelse inden for rammerne af samarbejdsmeddelelsen fra 2002. Henset til navnlig denne beslutning og andre beslutninger fra Kommissionen er det uforståeligt, hvorfor sagsøgeren, som ikke har bestridt de faktiske omstændigheder, og som har samarbejdet under proceduren, ikke opnår en bødenedsættelse på grund af formildende omstændigheder.

- 164 Sagsøgeren har for det andet anført, dels at den effektivt har samarbejdet med Kommissionen. Den har ikke blot erkendt at have deltaget i overtrædelsen siden undersøgelsens begyndelse, som det navnlig fremgår af den omstændighed, at sagsøgeren var den anden virksomhed til at samarbejde med Kommissionen, men den har også givet et stort antal detaljerede oplysninger, som kan præcisere arten og varigheden af kartellet, dets deltagere og dets funktionsmåde, som det fremgår af de oplysninger, som virksomheden har givet i sit svar af 18. oktober 2004 på anmodningen om oplysninger fra Kommissionen.
- 165 Desuden har sagsøgeren tilbudt et samarbejde, som går langt videre end det samarbejde, som følger af virksomhedens retlige pligt til at samarbejde. Fra virksomhedens anmodning i medfør af samarbejdsmeddelelsen fra 2002 har den snævert og konstant samarbejdet med Kommissionen, som det fremgår af de svar, som den har givet på anmodningen om oplysninger fra Kommissionen af 16. februar 2007. Ikke blot har den således givet afkald på sin ret til ikke at inkriminere sig selv, men den har også aktivt deltaget i konstateringen af overtrædelsen.
- 166 Kommissionen har rejst indsigelser mod sagsøgerens argumenter.

— Rettens bemærkninger

- 167 Sagsøgeren har i det væsentlige anført, at henset til sagsøgerens samarbejde med Kommissionen under den administrative procedure, har sidstnævnte begået retlige og faktiske fejl ved ikke at indrømme virksomheden en nedsættelse af bøden i medfør af retningslinjernes punkt 29, fjerde led.

- 168 Det bemærkes for det første, at Kommissionen i retningslinjernes punkt 29, fjerde led, har forpligtet sig til inden for rammerne af det skøn med hensyn til de formildende omstændigheder, som den har pligt til at tage hensyn til ved fastsættelsen af bøderne, at indrømme en bødenedsættelse, når »den pågældende virksomhed samarbejder effektivt med Kommissionen uden for anvendelsesområdet for [samarbejds]meddelelsen [...] og ud over dens retlige pligt til at samarbejde«.
- 169 En anvendelse af retningslinjernes punkt 29, fjerde led, kan imidlertid ikke have som konsekvens, at samarbejdsmeddelelsen fra 2002 fratages sin effektive virkning. Det bemærkes således, at punkt 1 i samarbejdsmeddelelsen fra 2002 bestemmer, at nævnte meddelelse »fastsætter rammer for, hvordan virksomheder, som deltager i eller har deltaget i hemmelige karteller, der påvirker Fællesskabet, skal belønnes for at samarbejde med Kommissionen«. Det fremgår således af ordlyden og opbygningen af nævnte meddelelse, at virksomhederne i princippet kun kan opnå en nedsættelse af bøden på grund af deres samarbejde, når de opfylder de strenge betingelser, som er fastsat i nævnte meddelelse.
- 170 For at sikre den effektive virkning af samarbejdsmeddelelsen fra 2002 er det således kun i usædvanlige situationer, at Kommissionen har pligt til at indrømme en nedsættelse af bøden til en virksomhed på grundlag af retningslinjernes punkt 29, fjerde led. Dette er navnlig tilfælde, når en virksomheds samarbejde, som går ud over dens retlige pligt til at samarbejde uden imidlertid at give virksomheden ret til en bødenedsættelse i medfør af samarbejdsmeddelelsen fra 2002, er af objektiv nytte for Kommissionen. En sådan nytte bør konstateres, når Kommissionen i sin endelige afgørelse baserer sig på beviser, som en virksomhed har givet den inden for rammerne af sit samarbejde, og i mangel af hvilke Kommissionen ikke ville have været i stand til helt eller delvist at sanktionere den omhandlede overtrædelse.

- 171 I den foreliggende sag bemærkes, at sagsøgeren ikke har fremsat noget argument eller fremlagt noget bevis, som godtgør, at Kommissionen uden virksomhedens samarbejde ikke helt eller delvist havde kunnet sanktionere den overtrædelse, som er konstateret i den anfægtede beslutning. Desuden og under alle omstændigheder fremgår det af den anfægtede beslutning, at henset til den upræcise, unøjagtige og ikke-underbyggede karakter af oplysningerne fra sagsøgeren (jf. præmis 141-159 ovenfor), har nævnte oplysninger ikke været af nytte for Kommissionen, eftersom den har støttet sig til beviser fra andre kilder for at fastslå de forhold, der indebærer overtrædelsen.
- 172 Sagsøgeren har derfor ikke bevist, at Kommissionen har begået en retlig fejl eller anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved ikke at indrømme virksomheden en bødenedsættelse på grundlag af retningslinjernes punkt 29, fjerde led.
- 173 De af sagsøgeren i denne forbindelse rejste argumenter ændrer ikke denne konklusion.
- 174 For det første bemærkes, at for så vidt som sagsøgeren gør gældende, at virksomheden burde have opnået en bødenedsættelse, eftersom den havde givet afkald på sin grundlæggende ret til ikke at inkriminere sig selv, skal dette argument forkastes som ugrundet. Foruden den omstændighed, at sagsøgeren frit kunne samarbejde med Kommissionen eller bestride sin deltagelse i den omhandlede overtrædelse, var Kommissionen kun forpligtet til at indrømme virksomheden en bødenedsættelse i medfør af retningslinjernes punkt 29, fjerde led, hvis de omstændigheder, som er angivet ovenfor i præmis 170, forelå i den foreliggende sag.
- 175 For det andet bemærkes, at for så vidt som sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen i andre sager har indrømmet en bødenedsættelse til virksomheder for deres samarbejde i medfør af retningslinjernes punkt 29, fjerde led, skal dette argument forkastes som irrelevant. Eftersom det er i lyset af omstændighederne i den konkrete

sag, at det skal undersøges, om Kommissionen helt eller delvist kunne have sanktioneret et kartel i mangel af en virksomheds samarbejde, er et sådant argument uden relevans for konklusionen ovenfor i præmis 172, hvorefter sagsøgeren i den foreliggende sag ikke har bevist, at Kommissionen burde have indrømmet virksomheden en bødenedsættelse uden for anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen fra 2002.

- ¹⁷⁶ Følgelig skal det fjerde anbringendes andet led forkastes delvist som ugrundet, delvist som irrelevant.

Om første led vedrørende en tilsidesættelse af principperne om god forvaltningsskik og proportionalitet, henset til, at sagsøgeren ikke har bestridt de faktiske omstændigheder, og henset til sagsøgerens samarbejde

— Parternes argumenter

- ¹⁷⁷ Sagsøgeren har anført, at Kommissionen har tilsidesat principperne om god forvaltningsskik og proportionalitet. Sagsøgeren er herved af den opfattelse, at henset til, at sagsøgeren har erkendt at have deltaget i overtrædelsen siden undersøgelsens begyndelse, og at sagsøgeren ikke har bestridt de faktiske omstændigheder efter at klagepunktsmeddelelsen er blevet forkyndt for virksomheden, burde virksomheden have opnået en nedsættelse af bøden uden for anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen fra 2002.

- 178 Det er for det første sagsøgerens opfattelse, at den omstændighed, at virksomheden ikke har bestridt de faktiske omstændigheder, begrundet en bødenedsættelse af tre grunde. Først og fremmest indebærer den, at den omhandlede virksomhed giver afkald på sin grundlæggende ret til ikke at inkriminere sig selv og bestride erklæringen fra de andre virksomheder, som har ansøgt om bødefritagelse. Dernæst går den ud over den retlige pligt til at samarbejde med Kommissionen. Endelig letter den væsentligt Kommissionens arbejde.
- 179 Sagsøgeren har for det andet bemærket, at retspraksis har anerkendt nytten af, at en virksomhed ikke bestrider de faktiske omstændigheder. Retten fandt for det første i sin dom af 12. september 2007, *Prym og Prym Consumer mod Kommissionen* (sag T-30/05, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 251), at en bødenedsættelse under henvisning til, at virksomheden ikke havde bestridt de faktiske omstændigheder og havde samarbejdet, var begrundet, når den omhandlede virksomheds adfærd havde gjort det muligt for Kommissionen med mindre vanskeligheder at konstatere, at der forelå en overtrædelse. Under retsmødet har sagsøgeren også påberåbt sig dommen i sagen *Hoechst mod Kommissionen*, nævnt ovenfor i præmis 65 (præmis 95-97), og dommen i sagen *Gütermann og Zwicky mod Kommissionen*, nævnt ovenfor i præmis 63 (præmis 221). Desuden fremgår vigtigheden af en anerkendelse af de faktiske omstændigheder ligeledes implicit af dommen i sagen *Tokai Carbon m.fl. mod Kommissionen*, nævnt ovenfor i præmis 100 (præmis 112, 418 og 457).
- 180 Sagsøgeren har for det tredje anført, at værdien af en anerkendelse af de faktiske omstændigheder ligeledes er blevet anerkendt af Kommissionen i dens tidligere beslutningspraksis. For det første blev den nytte, som er forbundet med en anerkendelse af en overtrædelse, bekræftet med vedtagelsen af Kommissionens meddelelse om forligsprocedurer med henblik på vedtagelse af beslutninger i henhold til artikel 7 og artikel 23 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 i kartelsager (EUT 2008 C 167, s. 1, punkt 32 og 33, herefter »forligsmeddelelsen«), som foreskriver en nedsættelse med 10 % af den bøde, som kan pålægges en virksomhed, når sidstnævnte anerkender sin deltagelse i et kartel. Desuden indgår den procedure, som følger af forligsmeddelelsen i kontinuiteten i Kommissionens beslutningspraksis, som i overensstemmelse med punkt D, stk. 2, i Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EFT 1996 C 207, s. 4, herefter »samarbejdsmeddelelsen fra 1996«),

består i at indrømme en nedsættelse med 10 % af bøden, når en virksomhed »ikke bestrider de faktiske omstændigheder, som Kommissionen bygger sine indvendinger på«. Den omstændighed, at samarbejdsmeddelelsen fra 2002 til forskel fra samarbejdsmeddelelsen fra 1996 hverken foreskriver eller udelukker, at der kan indrømmes en bødenedsættelse, når en virksomhed ikke bestrider de faktiske omstændigheder, kan i øvrigt ikke begrænse rækkevidden af de generelle fællesskabsretlige principper såsom principperne om proportionalitet og god forvaltningsskik.

¹⁸¹ Sagsøgeren har for det fjerde bemærket, at i medfør af tysk og fransk lovgivning samt Det Forenede Kongeriges lovgivning kan der indrømmes en nedsættelse af bøden til en virksomhed, som i det væsentlige enten ikke bestrider de faktiske omstændigheder eller erkender disse.

¹⁸² Kommissionen har rejst indsigelser mod sagsøgerens argumenter.

— Rettens bemærkninger

¹⁸³ Hvad for det første angår sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat princippet om god forvaltningsskik ved ikke at indrømme virksomheden en bødenedsættelse uden for anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen fra 2002, bemærkes, at som det fremgår af den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 111, har den kompetente myndighed i medfør af princippet om god forvaltningsskik pligt til omhyggeligt og upartisk at undersøge alle relevante oplysninger i sagen.

184 I den foreliggende sag fremgår det af 544. betragtning til den anfægtede beslutning, dels at Kommissionen fandt, at »henset til alle de omhandlede faktiske omstændigheder [kunne] ingen usædvanlig omstændighed i denne sag begrunde, at [sagsøgeren] [indrømmedes] en nedsættelse for sit effektive samarbejde uden for anvendelsesområdet for [samarbejds]meddelelsen [fra 2002]«. For det andet har Kommissionen i nævnte betragtning anført, at »til forskel fra [samarbejds]meddelelsen [fra 1996] foreskrev meddelelsen fra 2002 ikke længere en bødenedsættelse, når virksomheden [ikke] bestrider de faktiske omstændigheder, og Kommissionen havde i den foreliggende sag på ingen måde ladet forstå, at den kunne have indrømmet en nedsættelse »uden for« [samarbejds]meddelelsen [fra 2002]«.

185 Det må derfor konstateres, at sagsøgeren, som ikke har fremført noget argument eller bevis for, at Kommissionen har undladt omhyggeligt og upartisk at undersøge virksomhedens samarbejde under den administrative procedure, ikke har godtgjort, at Kommissionen har tilsidesat princippet om god forvaltningsskik.

186 Dette klagepunkt må derfor forkastes som ugrundet.

187 Hvad angår det andet klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet ved ikke at indrømme sagsøgeren en bødenedsættelse, fordi virksomheden ikke havde bestridt de faktiske omstændigheder og havde samarbejdet med Kommissionen under den administrative procedure, bemærkes for det første, at som det fremgår af den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 63, indebærer proportionalitetsprincippet, at Kommissionen skal fastsætte bøden forholdsmæssigt med de elementer, der tages i betragtning ved vurderingen af overtrædelsens grovhed, og at den i denne henseende skal anvende disse elementer på en sammenhængende og objektivt berettiget måde.

- 188 Det bemærkes i den foreliggende sag, at sagsøgeren ikke har bevist, at Kommissionen har overskredet sin skønsbeføjelse med hensyn til de faktorer, som der skal tages hensyn til ved fastsættelsen af bødeløbet, ved at udelukke, at den omstændighed, at virksomheden ikke har bestridt de faktiske omstændigheder og har samarbejdet under den administrative procedure, giver den ret til en bødenedsættelse.
- 189 Det bemærkes for det første, at for så vidt som sagsøgeren har gjort gældende, at det fremgår af Kommissionens tidligere beslutningspraksis, at sidstnævnte har indrømmet bødenedsættelser til virksomheder, som ikke havde bestridt de faktiske omstændigheder, og som havde samarbejdet med Kommissionen, skal dette argument forkastes som irrelevant. Selv om det er ubestridt, at punkt D, stk. 2, i samarbejdsmeddelelsen fra 1996, som Kommissionen har anvendt i forbindelse med tidligere beslutninger, som sanktionerer karteller, som sagsøgeren har henvist til, foreskrev indrømmelse af en nedsættelse på 10-50 % af bødeløbet, når en virksomhed efter at have modtaget klagepunktsmeddelelsen »ikke [bestred] de faktiske omstændigheder, som Kommissionen bygger sine indvendinger på«, må det konstateres, at nævnte meddelelse, som er blevet erstattet med samarbejdsmeddelelsen fra 2002, ikke finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag. I modsætning til hvad sagsøgeren har anført, og som Kommissionen har anført, har Kommissionen ved at erstatte samarbejdsmeddelelsen fra 1996 med samarbejdsmeddelelsen fra 2002, som ikke foreskriver nogen bødenedsættelse, når virksomheden ikke bestrider de faktiske omstændigheder, entydigt udelukket, at en bødenedsættelse kan indrømmes herfor inden for rammerne af samarbejdsmeddelelsen fra 2002 eller retningslinjernes punkt 29, fjerde led. Det er således kun, hvis en virksomhed enten, som anført ovenfor i præmis 131, fremlægger beviser af en betydelig merværdi som omhandlet i nævnte meddelelses punkt 21, eller, som konstateret ovenfor i præmis 170, fremlægger oplysninger, i mangel af hvilke Kommissionen ikke helt eller delvist havde kunnet sanktionere den omhandlede overtrædelse i sin endelige beslutning, at Kommissionen har pligt til at indrømme virksomheden en bødenedsættelse.
- 190 For det andet skal sagsøgerens argument, hvorefter det fremgår af den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 179, at Kommissionen har pligt til at indrømme en

bødenedsættelse til en virksomhed, som har gjort det muligt med mindre vanskeligheder at konstatere, at der forelå en overtrædelse, navnlig når nævnte virksomhed udtrykkeligt har erklæret, at den ikke bestred de faktiske omstændigheder, forkastes som ugrundet. Denne retspraksis ændrer således ikke konklusionen ovenfor i præmis 175, om at sagsøgeren ikke i den foreliggende sag har bevist, at Kommissionen i mangel af virksomhedens samarbejde ikke helt eller delvist havde kunnet konstatere den omhandlede overtrædelse. Sagsøgerens argumenter, hvorefter en bødenedsættelse er begrundet, fordi virksomheden ikke har bestridt de faktiske omstændigheder, og fordi sidstnævnte går ud over den retlige pligt til at samarbejde med Kommissionen og væsentligt letter Kommissionens arbejde, skal ligeledes forkastes som ugrundede, eftersom, som det er anført ovenfor i præmis 170, indrømmelsen af en bødenedsættelse afhænger af den objektive nytte, som Kommissionen har af virksomhedens samarbejde.

- 191 For det tredje skal sagsøgerens argument, hvorefter Kommissionen i forligsmeddelelsen udtrykkeligt har anerkendt, at en virksomheds samarbejde skulle kompenseres, forkastes som irrelevant. Som Kommissionen med rette har gjort gældende, uden at sagsøgeren har bestridt det, finder nævnte meddelelse, der blev vedtaget ca. en måned efter vedtagelsen af den anfægtede beslutning, ikke anvendelse på de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag. Desuden og under alle omstændigheder bemærkes, at Kommissionen i medfør af nævnte meddelelses punkt 5 har »en bred skønbeholdelse til at afgøre, hvilke sager der egner sig til at indlede forligsforhandlinger«, og det er kun, hvis de deltagende virksomheder opfylder betingelser i nævnte meddelelse, at de indrømmes en bødenedsættelse på 10%. I medfør af nævnte meddelelse tilkommer det således kun Kommissionen og ikke virksomhederne at bestemme, henset til de foreliggende omstændigheder i hver sag, om anvendelsen af denne procedure gør det lettere at sanktionere den omhandlede overtrædelse, og inden for rammerne heraf indrømme en bødenedsættelse på 10 % til en virksomhed, som opfylder betingelserne.

- 192 Hvad for det fjerde angår sagsøgerens argument, hvorefter det følger af den nationale konkurrenceret i flere medlemsstater i Den Europæiske Union, at den omstændighed,

at en virksomhed ikke bestrider de faktiske omstændigheder, giver ret til bødenedsættelse, skal det forkastes som irrelevant, eftersom disse bestemmelser, som ikke binder Kommissionen, ikke udgør de relevante retlige rammer for at undersøge, om Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet ved ikke at indrømme sagsøgeren en bødenedsættelse på grund af virksomhedens samarbejde.

- ¹⁹³ Henset til de foregående konstateringer skal sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet, forkastes delvist som irrelevant, delvist som ugrundet, og følgelig skal andet led forkastes i sin helhed.

Om tredje led vedrørende en tilsidesættelse af principperne om proportionalitet, god forvaltningsskik og ligebehandling som følge af, at Aragonesas og sagsøgeren med urette er blevet behandlet ens

— Parternes argumenter

- ¹⁹⁴ Sagsøgeren har anført, at Kommissionen har tilsidesat principperne om proportionalitet, ligebehandling og god forvaltningsskik i den anfægtede beslutning, idet en virksomhed, der anerkender en overtrædelse og samarbejder med Kommissionen, bør behandles anderledes end en virksomhed, som bestrider nævnte overtrædelse.
- ¹⁹⁵ Sagsøgeren har herved anført, at virksomheden i lighed med Aragonesas ikke har opnået nogen bødenedsættelse, selv om Aragonesas havde bestridt de faktiske omstændigheder ved i sit svar på klagepunktsmeddelelsen at angive, at den ikke havde

deltaget i aftalerne, som dækkede hele fællesmarkedet, at beviserne fremlagt af Kommissionen var utilstrækkelige til at bevise overtrædelsen, fordi de var blevet fremlagt inden for rammerne af anmodningerne i medfør af samarbejdsmeddelelsen fra 2002 indgivet af andre virksomheder, og at der ikke forelå beviser for, at virksomheden systematisk havde samarbejdet med de andre kartelmedlemmer.

— Rettens bemærkninger

¹⁹⁶ Hvad for det første angår sagsøgerens klagepunkter, hvorefter Kommissionen har tilsidesat principperne om god forvaltningsskik og proportionalitet ved ikke at indrømme virksomheden en bødenedsættelse på grund af dens samarbejde uden for anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen fra 2002, må det konstateres, at virksomheden inden for rammerne af dette led af det fjerde anbringende ikke har fremført noget argument til støtte for sine klagepunkter, og at disse er sammenfaldende med de klagepunkter, som virksomheden har fremsat inden for rammerne af første led af samme anbringende. Disse klagepunkter skal derfor forkastes som ugrundede af de grunde, der er angivet ovenfor i præmis 183-193.

¹⁹⁷ Hvad for det andet angår sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat princippet om ligebehandling, fordi sagsøgeren befandt sig i en situation, som var forskellig fra den, som Aragonesas befandt sig i, idet sidstnævnte havde bestridt de faktiske omstændigheder under den administrative procedure, bemærkes, at som det fremgår af den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 108, kræver nævnte princip, at ensartede forhold ikke behandles forskelligt, og at forskellige forhold ikke behandles ensartet, medmindre en sådan behandling er objektivt begrundet.

¹⁹⁸ Det bemærkes i den foreliggende sag, at selv om det er ubestridt, at Aragonesas har bestridt de faktiske omstændigheder under den administrative procedure (jf. 341.-346.

betragtning til den anfægtede beslutning), mens sagsøgeren ikke har bestridt disse og har samarbejdet med Kommissionen (jf. 340. betragtning til den anfægtede beslutning), forholder det sig ikke desto mindre således, at de to virksomheder befinder sig i ensartede situationer, eftersom ingen af dem opfylder betingelserne fastsat i samarbejdsmeddelelsen fra 2002 og retningslinjernes punkt 29, fjerde led, som begrundet, at de indrømmes en bødenedsættelse. Kommissionen har således med rette behandlet disse to virksomheder identisk.

¹⁹⁹ Sagsøgerens klagepunkt, hvorefter Kommissionen har tilsidesat princippet om ligebehandling og det fjerde anbringendes tredje led og følgelig det fjerde anbringende i sin helhed skal derfor forkastes som ugrundede.

²⁰⁰ I lyset af de foregående betragtninger skal den første påstand forkastes som ugrundet

B — Om de subsidiære påstande vedrørende ændring af bødebeløbet

1. Parternes argumenter

²⁰¹ Sagsøgeren har med sin første påstand og i sine skriftlige indlæg nedlagt påstand om, at Retten ændrer størrelsen af den bøde, som virksomheden er blevet pålagt. Virksomheden ønsker herved navnlig, at Retten for det første nedsætter den sats, hvormed bødens grundbeløb er blevet forhøjet, fra 90 til 50 %, og for det andet, at den indrømmes en bødenedsættelse på 30-50 %, henset til dens snævre samarbejde under den administrative procedure og henset til, at den ikke har bestridt de faktiske omstændigheder.

202 Kommissionen har rejst indsigelser mod sagsøgerens argumenter.

2. Rettens bemærkninger

203 Hvad angår Unionens retsinstansers kontrol med Kommissionens beslutninger på konkurrenceområdet bemærkes, at det følger af retspraksis, at ud over en simpel legalitetskontrol, som kun tillader, at annulationssøgsmålet forkastes, eller at den anfægtede retsakt annulleres, giver den fulde prøvelsesret, som Retten i medfør af artikel 229 EF har fået tildelt ved artikel 31 i forordning nr. 1/2003, Retten beføjelse til at omgøre den anfægtede retsakt, også selv om den ikke annulleres, under hensyntagen til alle faktiske omstændigheder, f.eks. med henblik på at ændre størrelsen af den pålagte bøde (jf. Domstolens dom af 3.9.2009, sag C-534/07 P, Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, Sml. I, s. 7415, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).

204 Hvad for det første angår påstanden om ændring af satsen på 90 % for forhøjelse af grundbeløbet af den bøde, som sagsøgeren er blevet på grund af gentagne overtrædelser, er det Rettens opfattelse, navnlig henset til sagsøgerens stærke tilbøjelighed til at overtræde konkurrencereglerne, at nævnte sats inden for rammerne af Kommissionens fulde prøvelsesret ikke skal ændres.

205 Hvad for det andet angår påstanden om ændring af størrelsen af den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt, fordi sagsøgeren ikke har bestridt de faktiske omstændigheder og har samarbejdet under den administrative procedure, er det Rettens opfattelse, at i det omfang dette samarbejde ikke har kunnet sætte Kommissionen i stand til helt eller delvist at sanktionere kartellet, skal virksomheden ikke indrømmes en bødenedsættelse inden for rammerne af Rettens fulde prøvelsesret.

206 I mangel af andre forhold i den foreliggende sag, som kan resultere i en ændring af størrelsen af den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt, skal sagsøgerens anden påstand derfor forkastes som ugrundet.

207 Kommissionen bør derfor frifindes i det hele.

Sagens omkostninger

208 Ifølge procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, såfremt der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgeren har tabt sagen, bør det pålægges denne at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med Kommissionens påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Anden Afdeling):

1) Europa-Kommissionen frifindes.

2) Arkema France betaler sagens omkostninger.

Pelikánová

Jürimäe

Soldevila Fragoso

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. maj 2011.

Underskrifter

Indhold

Sagens baggrund.....	II - 2299
Retsforhandlinger og parternes påstande	II - 2308
Retlige bemærkninger	II - 2310
A — Om de principale påstande om annulation af den anfægtede beslutning	II - 2310
1. Om formaliteten	II - 2310
a) Om det første anbringende til støtte for påstanden om afvisning, hvorefter sagsøgerens første påstand ikke kan antages til realitetsbehandling	II - 2311
b) Om det andet anbringende til støtte for påstanden om afvisning, hvorefter det første anbringende fremsat af sagsøgeren ikke kan antages til realitetsbehandling	II - 2312
2. Om realiteten	II - 2315
a) Om det andet anbringende om retlige fejl forbundet med forhøjelsen af grundbeløbet for den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt på grund af gentagne overtrædelser	II - 2315
Om første led vedrørende en tilsidesættelse af retten til forsvar og proportionalitetsprincippet, henset til, at der i den anfægtede beslutning er taget hensyn til peroxygen-beslutningen på grund af gentagne overtrædelser	II - 2316
— Parternes argumenter	II - 2316
— Rettens bemærkninger	II - 2317
Om andet led om en tilsidesættelse af princippet non bis in idem og proportionalitetsprincippet, henset til, at Kommissionen allerede under henvisning til gentagelsestilfælde havde taget hensyn til peroxygen-beslutningen, polypropylen-beslutningen og PVC-beslutningen i fire andre beslutninger, hvorved sagsøgeren er blevet pålagt en sanktion	II - 2323
	II - 2369

— Parternes argumenter	II - 2323
— Rettens bemærkninger	II - 2325
Om tredje led om en tilsidesættelse af principperne om proportionalitet, ligebehandling og god forvaltningsskik, henset til forholdelsen med 90 % af grundbeløbet af den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt på grund af gentagne overtrædelser	II - 2328
— Parternes argumenter	II - 2328
— Rettens bemærkninger	II - 2329
b) Om det tredje anbringende om den manglende indrømmelse til sagsøgeren af en nedsættelse af bøden i henhold til samarbejdsmeddelelsen fra 2002	II - 2336
Parternes argumenter	II - 2336
Rettens bemærkninger	II - 2340
c) Om det fjerde anbringende om en manglende indrømmelse til sagsøgeren af en nedsættelse af bøden uden for anvendelsesområdet for samarbejdsmeddelelsen fra 2002	II - 2352
Om andet led om retlige og faktiske fejl, som Kommissionen har begået, idet den fandt, at sagsøgerens samarbejde ikke begrundede en nedsættelse af bøden på grund af formildende omstændigheder fastsat i retningslinjerne	II - 2353
— Parternes argumenter	II - 2353
— Rettens bemærkninger	II - 2354
Om første led vedrørende en tilsidesættelse af principperne om god forvaltningsskik og proportionalitet, henset til, at sagsøgeren ikke har bestridt de faktiske omstændigheder, og henset til sagsøgerens samarbejde	II - 2357
— Parternes argumenter	II - 2357
— Rettens bemærkninger	II - 2359

Om tredje led vedrørende en tilsidesættelse af principperne om proportionalitet, god forvaltningsskik og ligebehandling som følge af, at Aragonesas og sagsøgeren med urette er blevet behandlet ens	II - 2363
— Parternes argumenter	II - 2363
— Rettens bemærkninger	II - 2364
B — Om de subsidiære påstande vedrørende ændring af bødebeløbet	II - 2365
1. Parternes argumenter	II - 2365
2. Rettens bemærkninger	II - 2366
Sagens omkostninger	II - 2367